

«SLOVENEK» velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej .. K 84—
za pol leta .. .. . 42—
za četrt leta .. .. . 21—
za en mesec .. .. . 7—
za izposodbo celoletno K 95—
Sobotna izdaja:
za celo leto .. . . . K 15—
za izposodbo .. . . . 20—

SLOVENEK

Inserati:
Enostolpna pettivrsta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat . . . . . po K 1-20
urađni razglas . . . . . po K 1-80
Pri naročilu nad 10 objav popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 4—
Poslano:
Enostolpna pettivrsta K 3—
Inhaja vsak dan izvzemski ponedeljek in dan po prazniku, ob 5. uri sintraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran. ljubljanske št. 850 na naročilo in št. 349 za oglase, avstr. in češke 24.797, ogr. 23.511, bosn.-herc. 7553.

V nedeljo 28. septembra 1919 v Dobrlivesi na Koroškem

Orlovski tabor.

Sporod:

1. Ob pol 10. uri dopoldne sprejem gostov v Dobrlivesi.
2. Ob 10. uri dopoldne sv. maša, opravi domači gospod proš.
3. Ob pol 11. uri dopoldne

LJUDSKI TABOR.

Govore gg.: general Maister, poslanec Smodej, predsednica Orliške Zveze gospodična Cilka Krek, zastopniki koroških Orlov in drugi.

4. Ob 2. uri popoldne

JAVNA TELOVADBA:

5. Po telovadbi

LJUDSKA VESELICA

In obenem izredni občni zbor Orlovske Zveze v društveni dvorani.

Sodeluje vojaška godba iz Maribora in orlovski godbi iz Selc in Višnje gore. — Vstopnina k javni telovadbi 3 kroni za osebo.

V krajih nastopijo prvič koroški Orli iz Pliberka, Šmihela, Prevalj, Črne, Dobrlivesi, Mežice, Globasnice in koroški orlovski naraščaj.

Vozne cene polovične in vseh progah državne in južne železnice; iz Ljubljane stane vlak 50 kron. Legitimacije izdaja proti vplačilu 10 kron Orlovska Zveza v Ljubljani (br. Tomažič, Jugoslovanska tiskarna, prtiličje).

Bratje in sestre! Pohitimo pripravljamo nedeljo polnoštevilo v Dobrlivesi! Prireditev se vrši ob vsakem vremenu!

Za koncentracijsko vlado.

LDU. Belgrad, 21. septembra. V današnji seji ministrskega sveta, kateri je predsedoval prestolonaslednik in ki se je pričela ob 10., se je nadaljevalo posvetovanje s člani naše mirovne delegacije. Seja je trajala do 13. V času, ko se je vršila seja, se je vseučiliška mladina, ki se je ravno vračala s svojega shoda, sklicanega povodom reških dogodkov, ustavila pred poslopjem ministrstva za zunanje stvari ter s klicanjem manifestirala za jugoslovansko Reko. Ob 17. se je mini-

strski svet pod predsedstvom prestolonaslednika vnovič posvetoval s člani delegacije.

LDU. Belgrad, 21. septembra. »Pravda« priobčuje razgovor, ki ga je imel njen poročevalec s člani naše mirovne delegacije v železniškem vozu od Indije do Zemuna. G. Pašič je izjavil: »V Belgradu se hočemo posvetovati o našem zunanjem položaju ter se obenem tudi poučiti o stanju notranje krize. Zato mi je sedaj še nemogoče podati kako izjavo.« Dr. Trumbič je odgovoril na stavljena mu vprašanja med drugim naslednje: »V glavnem gre za člen 51. avstrijske mirovne pogodbe, ki se pa sicer tiče vseh malih držav. Govorilo se je, da se glede naše države nanaša ta člen predvsem na Macedonijo, oziroma na Arnavte in muslimane. Odklonitev podpisa po naši delegaciji je napravila v Parizu zelo mučen vtis. Naši prijatelji nam svetujejo, naj podpisemo. Delali bomo na to, da se ministrska kriza čim prej in čim povoljnejše reši. Ne morem še reči, bode-li prišla na vlado koncentracijska vlada, poudarjam samo, da je složno delo vseh strank najnujnejša potreba. Za nas je merodajen samo državni interes, temu služi vse naše delovanje.« — Dr. Smolaka je v razgovoru s poročevalcem dejal: »Imeli smo in bomo pred očmi samo državni interes. Preverjen sem, da se bo vladna kriza rešila hitro in povoljno. Po mojem mnenju morajo biti v današnjem času v vladi osredotočene vse narodne sile.«

Liga X:

Degradacija.

Po novem učnem načrtu naj bi ljudstvo za šolo vse žrtvovalo, zanjo krvavelo, od uprave, od šolskih korporacij pa bi bilo skoraj docela izključeno. Pri zavodih, v katerih naj se mladina izobrazuje in vzgaja, ljudstvo takorekoč ne bi imelo niti besede, če bi obveljala absolutistično prikrojena osnova, ki jo je sestavil prosvetni odbor v Belgradu. Cerkev hočejo izključiti od šole, krščanski nauk pa naj bi po sodbi prosvetnega odbora ostal zgolj učni predmet.

Ljudstvo naše je — pravočasno se — uvidelo nevarnost; jelo se je oglašati in ugovarjati. Danes lahko rečemo: naš narod ne bo dopustil, da bi se slovensko šolstvo, ki v sedanjem stanju dosega neko višino, degradiralo.

Nov znak degradacije je ukaz ministra za prosveto, Pavleta Marinkoviča, ki je zaukazal nov učni načrt za učiteljska SHS. Za bodoče (dokler se ne izdelata defi-

nitiven učni načrt) določa minister samo tri letnike na učiteljskih!

Ukrep nam je neumljiv in za naše kraje nesprejemljiv. Učiteljstvo pri naš zahteva več izobrazbe; ukvarjali smo se že v vprašanju, kako izpopolniti pedagogije in kje dobiti sredstva za šestletno izobrazbo bodočih pedagogov, ker smo čutili, da je dosedanja vzgoja učiteljstva pomanjkljiva. Ponekod so že ustanovljena učiteljska s 6. letniki. Sedaj naj bi pa naenkrat dobili učiteljske s tremi letniki!

Res je vojna povzročila izredne razmere in napravila vrzeli tudi med učiteljstvom; a kljub temu je po mestih še precej učiteljskega obojja, ki čaka na ugodnejše službe. Res je, da se bo otvorilo mnogo novih šol, a radi tega ne sme trpeti izobrazba bodočega učiteljstva.

Nad vse nepričakovano je prišel v omejnjeni naredbi predpis, ki posega v pravice Cerkve in ukazuje, kaj naj bi se učilo v posameznih letnikih pri verouku, kateremu je minister v III. letniku celo črtal po eno tedensko uro. Cerkvena zgodovina je po tem osnutku predpisana kar za prvi in drugi letnik; v tretjem naj bi se pa poučevala »krščanska etika«.

Zgodovina je sicer lep predmet, učinkuje lahko kot najboljša apologetika, toda fundamentalno, nauk o resnicah sv. vere je ministrov načrt popolnoma prezrl. Ali naj bo v dvomih, ki jih zbuja sedanja javnost, bodoči učitelj brez temeljitega pouka, brez naobrazbe? In vendar bi moral biti usposobljen, da tudi sam pozneje eventualno prevzame pouk krščanskega nauka.

Zato naj se vendar dajo vodilne osebe poučiti o naših razmerah, o našem šolstvu, o naših zahtevah, preden diktirajo nekaj, kar naj bi veljalo za vse kraljestvo SHS, a je za nas nesprejemljivo!

Tehnika ljudskega glasovanja.

Tri mesece po ratifikaciji mirovne pogodbe z republiko Avstrijo bi se imelo začeti ljudsko glasovanje na Koroškem. Komisija, ki bo vodila glasovanje, bo po poročilih, ki smo jih prejeli, sestavljena iz zastopnikov Francije, Anglije, Italije in Jugoslavije. Odločilnega pomena za objektivnost dela te komisije je vprašanje, kako se bo glasovanje tehnično izvedlo. To vprašanje nikakor ni lahko in določila mirovne pogodbe, ki so zelo kratka, ga niso niti približno izčrpala.

Kje naj bo volišče in sedež komisije? Že vnaprej je jasno, da volišče ne more bi-

ti zgolj v središčih sodnega ali političnega okraja, zakaj v tem slučaju bi bilo nemogoče izvesti ljudsko glasovanje v pravem pomenu besede. Pomniti je, da gredo k temu glasovanju vsi moški in ženske, ki so dosegli 20. leto in prebivajo stalno v kakem kraju na Koroškem. Ljudje, ki bi šli glasovati v sedež sodnega ali političnega okraja, so pa včasih tako oddaljeni od tega, da bi morali izgubiti vsaj dva dni, če hočejo izvršiti svojo glasovalno dolžnost, in da bi morali svoj dom in gospodarstvo prepustiti zgolj mladini. To je nemogoče. Če se volišča ne pomnožijo, bi velikanski odstotek koroškega ljudstva sploh ne glasoval in odločali bi zgolj majhni trgi, ki so vsled pomembnega sistema avstrijske vlade od nekaj zamišljeni kot nemške trdnjave, postavljene zato, da strahujejo svojo slovensko okolico.

Potrebno bi torej bilo, porazdeliti glasovališča vsaj po občinah, kakor tudi namerjajo storiti, če smo prav poučeni. Vendar bodo tudi v tem slučaju še velike težave. Na Koroškem imamo zelo gorate in razsežne občine, kakor n. pr. Bela, Dekše in mnoge druge, katerih skrajnim občinam je pristop do občinskega središča zelo neprikladen; mnogi glasovalci in glasovalke bi morali izgubiti 48 ur in več, da bi se mogli glasovanja udeležiti. Ali je mogoče pričakovati od njih, da bodo prepustili svoje domove in gospodarstva za dva dni otrokom? In če se ga ne vdeležijo — kakšno ljudsko glasovanje bi to bilo?

Odločilnega pomena je tudi, ob kakšnem letnem času se glasovanje izvrši. Ako se začne plebiscit tri mesece po ratifikaciji mirovne pogodbe, se bo vršil ravno v najhujši zimi, ob času, ko hribe zapade glabok sneg in je vsako občevanje z goratimi kraji nemogoče. Ta doba traja v mnogih delih Koroške od oktobra do majnika; med tem časom so slovenske kmetije odrezane od trgov in občin, njih prebivalci ne morejo v dolino in nobena komisija ne bo mogla do njih. Če bi se glasovanje vršilo v tem času, bi zopet mogli oddati svoje glasove le prebivalci ravnine, ki v nobenem oziru ne morejo predstavljati volje celotnega Korotana.

Preden se torej sploh začne ljudsko glasovanje na Koroškem, bo treba rešiti ta tehnična vprašanja. Od tega, kako se rešijo, je odvisno, ali bo koroško glasovanje ljudsko in pravično.

Vprašanje Kave.

LDU. Trst, 21. septembra. — Včerajšnja »L' Era Nuova« poroča iz Rima z dne 18. t. m.: Sporazum, ki ga je Tittoni do-

LISTEK.

Narodni „Križev pot“ koroških Slovencev.

Piše: Dr. Val. Rožič.
(Dalje.)

Se več! Kar zaslišim klicati svoje spazeno ime. Klical me je polic. svetnik — glavni detektiv — Wlattnigg! — »Tu sem!« Tako! Vi ste dr. Rožič! Ali je bila to vaša soproga, ki vam je podala zavitek? — Jaz: »Da.« — »No, ona se ima sebi in vam zabvaliti, če je bila sedaj pretepena (rabiti) je izraz: »durchgeprügelt.« Zakaj pa ona nosi jugoslovanske kostim in tako izziva.« — Jaz nato: »Moja soproga, gosp. polic. svetnik, ne nosi jugoslovanskega kostima, to se motite.« — On nato: »Saj je vendar imela klobuk iz višnjevega blaga in rdečim okraskom po sredi ter belo opico (Jacke). Ali ni to jugoslovanska noša?« — Jaz: »Gosp. pol. svetnik, to je čisto slučajno, saj ji je vendar klobuk napravila nemška modistinja, ki ni mislila ne na Srbe, ne na Hrvate še manj na Slovence. Klobuk pristojna k vsaki obleki, tudi k žoltovi. Prosim, gosp. svetnik, da bi iz te slučajne noše ne izvajali nobenih konsekvenc.« Gosp. polic. svetnik pa se je ježno namrdnil, škodoželjno zasmejal ter odšel naprej iskat jugoslovanskega zmaia v obliki ženskih klobukov.

Zakaj navajam ta incident?

Prvič, da Slovenci vidijo skrajno brezsrčnost in surovost nemške višje policije, ki išče dlake v jajcu, da nasiti svojo brutalnost in maščevalnost nad onemoglo Slovenko. Kot višji varnostni organ bi bil moral polic. svetnik Wlattnigg skrbeti za red in varnost življenja ter ščititi zapuščeno damo, ki je bila brez vsega varstva, izročena na milost in nemilost nemški podivjanosti. Toda on napravi ravno narobe. Mojo soprogo izroči razljučen nemški poulični druhal, da jo pretepa, preganja, opljuje in zasramuje ter ji raztrga obleko in ukrade nov klobuk, a sam se pride meniti, njenemu možu še pobahat, češ, prav se ji godi, zakaj pa »izziva.« In to v trenutku, ko dobro ve, da jaz sam v tem trenutku ne morem pomagati svoji soprogi, če bi tudi hotel, ker ne smem stran od »transporta« ponižanih, teptanih, zaničenih Slovencev. Tako jadne, brezmejne, nečuvne brezsrčnosti in človeške podlosti še nisem videl in občutil v svojem življenju, kakor jo je ravnodušno, da, s slastjo pokazal v tem usodnem trenutku vladni polic. nadsvetnik — Nemeč — gospod Wlattnigg. Fej taki srčni germanski kulturi! Da Wlattnigg je bil zares — Blatnik!

4. V špitalu ob Dravi.

V soboto okrog 1 ure popoldne (jaz štejem še po avstrijskem času, v katerem se je tudi vse to vršilo) torej po prestanem troljenju in zasramovanju, ki se ni moglo

višje povzpeti kakor se je, smo se odpeljali proti špitalu, kakor so nam žendariji namignili. Med vožnjo smo se tolažili, obupavali in zopet navduševali za našo sveto stvar in staro pravdo. V Beljaku so se nam neprostovoljno pridružili Slovenci iz Zile in beljaške okolice, katere so tudi polovili kakor divjo zver. Med njimi je bil tudi brat gospoda dr. Schaubacha, ugleden trgovec in posestnik.

Nemci, zlasti železničarji v Beljaku seveda tudi niso opustili lepe prilike ter so nas pošteno ozmerjali in opljuvali. — Vlak pa hvala Bogu ni predolgo stal in šli smo kmalu naprej. Okrog 5. ure smo bili že v špitalu. Sprejem isti kot v Celovcu in Beljaku. Zlasti uradniki in železničarji so vpili: »Alle niederschiessen, aufhängen! In Kärnten soll Licht werden.« (Vse postreliti, pobesiti, na Koroškem se mora zjasniti!)

V špitalu so nas zaprli v razne hotele in na hleve. Ležali smo po štirje do šest in tudi več v eni sobi na golih tleh. Nekaj jih je pa ležalo na skednju brez vsake slame in odeje. Veliko se jih je občutno prehladilo, ker je bilo že tedaj zelo mrzlo.

Jaz sem spal v hotelu Salzburg z dr. Pirnatom, prokuristom Bavdekom in revizorjem Andrejsom ter trgovcem Ferjančičem v eni sobi. Ležali smo na tleh. Za večerjo smo dobili kozarček črne »žolnirske« kave.

V nedeljo 4. maja — Sv. Florjana dan — smo bili cel dan zaprti v sobi, tudi v

prvo nadstropje k drugim arestantom nisemo smeli na obisk. Zjutraj kozarec črne kave, opoldne malo ričeta in še manj mesa — in zvečer zopet črna kava brez kruha! Živi ob tem, če moreš. V nedeljo 4. 5. dop. nas je že zapustil g. Bavdek. Odšel je — brez slovesa, tako je bil nervozen. Na koji pritisk in vpliv so ga tako naglo izpustili mi ni znano. — V špitalu smo bili cela dva ozir. tri dni. V torek 6. maja dop. smo šli, v spremstvu z nami nebroj žandarjev, dalje, peš dve uri v Litzlhofo, kjer stoji prazna kmet. šola. Jedli nismo cel dan nič.

5. V Litzlhofo.

V Litzlhofo nas je prišlo prvič 150 »na smrt obsojenih«. Čez dva dni jih je prišlo še 66 novih, trdovratnih slovenskih političnih grešnikov, tako da nas je bilo samo v Litzlhofo zaprtih in močno zastraženih 216 narodnih »hecarjev«, rogoviležev. Med temi je bilo tudi sedem duhovnikov in sicer: bolečni župnik g. Fric iz Dvora, postarni, bolečni župnik g. Krejči iz Borovelj, energični, delavni župnik, g. Pelnar iz Štebnja na Zili, bolečni, pobožni župnik, g. Smazik iz Blač, bojazljivi, nervozni župnik Miklavčič iz št. Jurija, mlad navdušen župnik g. Marašek iz Strme in močni in zdravi g. župnik Sadjak iz št. Lenarta pri 7 studencih. Gg. Krejči, Pelnar, Smazik, Marašek so Čehi, gg. Fric, Miklavčič in Sadjak so koroški rojaki.

(Dalje.)

segel s Clemenceaum in Lloyd Georgom, izraža v glavnem naslednja formula: »Francija in Anglija priznavata italijansko suverenost nad mestom Reko ter pripuščati zvezi narodov nalogo, upravljati reško pristanišče.« — Kakor se zatrjuje, je ta sporazum definitivni; vendar se v njem ne govori prav nič o usodi ozemlja, po katerem teče železnica Reka—Trst s svojim križiščem v St. Petru na Krasu. Zadnja formula, o kateri je bilo slišati glede tega ozemlja in o kateri se neposredno potem indiskretnosti, da je bila sklenjena pri pogovorih v Clairfontainou, določa, da se ustanovi svobodna država, ki bi jo upravljala nekaka mešana vlada pod nadzorstvom zveze narodov; nastala bi torej vmesna država, po čiji ozemlju bi pa mesto Reka, dasiravno je sedaj politično pripojeno Italiji, ne imelo nobene neposredne teritorialne zveze z Italijo, razen ako se hoče smatrati za tako zvezo, opek pas ozemlja brez železnice, ki se vleče ob obali. Ako bi izbruhnil kak mednarodni konflikt, bi Italija imela pravico, da vojaško zasede to državo. Dejstvo, da so se ameriški delegati, ki so se navzoči v Parizu, načelno izjavili za rešitev, dogovorjeno med Tittonijem, Clemenceaum in Lloyd Georgom, ter jo celo priporočili predsedniku Wilsonu, upravičuje naziranje, da bo rešitev obstajala ravno v ustanovitvi vmesne države na ozemlju med Volosko in St. Petrom.

LDU. Pariz, 21. septembra. DunKU.) »Chicago Tribune« doznava, da so se po Tittonijevi zasluzi sporazumeli Italijani in Jugoslovani, da se jadransko vprašanje všteti reško reši potom oboje stranskega sporazuma. Tittoni zastopa v tem pogledu stališče, da Wilson ne bi imel pomislekov, ako bi bili Jugoslovani s tem zadovoljni. Clemenceau in Lloyd George baje podpirata Tittonija v tem smislu in sta hkrati dala Jugoslovanom vedeti, da bi pozdravila neposreden sporazum. List doznava, da bi predsednik Wilson v resnici sprejel neposredno rešitev tega vprašanja, ki bi bila po volji Jugoslovanom, katerim je merodajno dejstvo, da velesile niso v stanu odstraniti D'Annunzia z Reke s silo.

LDU. Pariz, 21. sept. (DunKU. Brez-žično.) »Secolo« javlja, da je admiral Millo dospel na krovu torpednega rušilca na Reko, da bi dosegel odhod vojne ladje »Dante Alighieri« iz reške luke. D'Annunzio mu je zapretil, da ga bo aretiral, ako bi ščeval mornarje k uporu. Oddelek arditov je odšel na krov torpednega rušilca.

LDU. Pariz, 21. sept. (DunKU. Brez-žično.) V soboto je bila v Rimu važna seja zbornice, ki je razpravljala o dogodkih na Reki. Ministrski predsednik Nitti je ostro napadal povzročitelje reških dogodkov, ki kompromitirajo Italijo napram zaveznikom in to v trenutku, ko potrebuje Italija tako nujno mir in ko mora Italija vse storiti, da si pridobi zaupanje in kredit inozemstva. Teško mi bo, je rekel Nitti, opravičiti se pri zaveznikih. Pozdrav, ki ga pošiljam zaveznikom, je prisleknejši kot le kdaj. Nitti je končal z izjavo, da bo uvedel strogo preiskavo in da bo z vso strogostjo zakona nastopil proti vojakom, ki se v 14 dneh ne vrnejo k svojim krdelom. Izjava ministrskega predsednika je imela na vse politične kroge globok utis.

Dr. Val. Rožič:

Koliko površja in koliko hiš „pridobimo“ na Koroškem v A pasu?

Pravzaprav beseda »pridobimo« tu ni pravilno rabljena, ker Koroška je vsa, kar je slovenske, naša t. j. vse-slovenska — jugoslovanska last, saj so združeno, zedinjeno Slovenijo zahtevali tudi slovenski Korošci že leta 1848. »Koroška Slovenija« je po zgodovinskem, naravnem in nacionalnem pravu cela naša in nam je ni treba šele »pridobivati«, saj ona tvori jedro našega sedanjega in nekdanjega narodnega organizma. Koroška je bila še pred 500 leti simbol (podoaba) slovenske državne samostojnosti, kajti še l. 1414. je slovenski kmet v slovenskem jeziku izročal svojo oblast in deželo nemškemu Habsburgovcu, ki je še le po »pridobitvi« te demokratične oblasti iz kmet-skih rok in ust »gospodoval« slovenski koroški deželi, naši državi.

In temu zgodovinskemu, kmečkemu, pristno slovenskemu demokratičnemu pravu ustoličenja (umeščanja) svojih koroških vladarjev na knežjem kamnu pri Krnskem gradu na Gosposvetskem polju se koroški Slovenci niso nikdar prostovoljno odrekli ali odpovedali.

To pristno staroslovensko državno pravo so nam ukinili in uničili le nemški Habsburžani, ki niso imeli umevanja za demokratične ideje in ki so želeli, da se zatre in pozabi — staroslovensko državno-

pravni običaj. Staro slovensko ustoličenje vsebuje isto moderno — Wilsonovo načelo, da si vsak narod sam po svoji odločbi izbere svoje vladarje, po lastni volji in nagnjenju in se grupira k oni narodnosti skupini, h kateri spada, etnografično torej tukaj k slovenski oziroma k jugoslovanski narodni enoti.

Seveda, to je vse res lepo resnično, a le idealno! Moderna današnja doba ne misli tako, čeprav kriči in piše tako. Dokaz: pariška mirovna konferenca! Ona nam je o tem, kar je že od starih pradedov naša posest razsodila, da si moramo — zalibog — en del koroške Slovenije — šele »pridobiti« z uma svitlim mečem — s plebiscitom! Koliko površja in koliko hiš torej pridobimo na Koroškem, ako plebiscit odloči za Jugoslavijo, o čemur menda ni dvoma?

Poglejmo torej po okrajih in občinah.

1. Okrajno glavarstvo Velikovec:

I. Sodni okraj Pliberk cel:

Tek. št.	Občine:	Površina v ha	Hiše
1.	Pliberk mesto	271	145
2.	Bistrica pri Pliberku	4934	359
3.	Tolsti vrh	2574	209
4.	Guštanj (trg)	88	107
5.	Kotlje	1936	152
6.	Libeliče	4388	325
7.	Libuče	4129	340
8.	Možica	4475	226
9.	Blato	4158	304
10.	Prevalje	5622	556
11.	Št. Danijel	2279	132
12.	Zvabek	1199	84
13.	Črna	9783	280

Sodni okr. Pliberk skupaj 45836 3219

II. Sodni okraj Železna Kapla:

Tek. št.	Občine:	Površina v ha	Hiše
14.	Železna Kapla (trg)	222	209
15.	Jezersko	6866	116
16.	Bela	22996	538

Sodni okr. Žel. Kapla skupaj 30084 863

III. Sodni okraj Dobrlavas.

Tek. št.	Občine:	Površina v ha	Hiše
17.	Dobrlavas	6491	465
18.	Galicija	3842	245
19.	Globasnica	3518	281
20.	Rikarjavas	3646	358
21.	Škocijan	2255	250
22.	Žitaravas	3678	339

Sodni okr. Dobrlavas skupaj 23430 1938

IV. Sodni okraj Velikovec:

Tek. št.	Občine:	Površina v ha	Hiše
23.	Djekše	5041	236
24.	Grebini	5272	484
25.	Vovbre	2863	224
26.	Pustica	3502	193
27.	Ruda	4235	294
28.	Št. Peter na Vašinjah	2990	214
29.	Tinje	1314	92
30.	Velikovec (mesto)	1111	298
31.	Važenberk	5995	421

Sodni okr. Velikovec skupaj 32323 2456

2. Okrajno glavarstvo Celovec:

I. Sodni okraj Borovlje (cel):

Tek. št.	Občine:	Površina v ha	Hiše
32.	Bistrica v Rožu	5120	210
33.	Borovlje (trg)	3093	386
34.	Šmarjeta v Rožu	4402	204
35.	Medborovnica	1507	182
36.	Podljubelj	2206	225
37.	Svetna vas	2108	156
38.	Slov. Plajberk	4813	127
39.	Sele	7542	150

Sod. okraj Borovlje skupaj 30791 1640

II. Sodni okraj Celovec (okolica) deloma in sicer:

Tek. št.	Občine:	Površina v ha	Hiše
40.	Žrelec	2346	203
41.	Grabštanj	3914	273
42.	Hodiše	2824	196
43.	Kotmaravas	2550	258
44.	Bilčoves	2026	127
45.	Žibpolje	2451	162
46.	Otok	1785	167
47.	Medgorje	2657	192
48.	Zgor. Vesca	898	71
49.	Pokrče	3102	200
50.	Radiše	1938	125
51.	Škofiče	2862	224
52.	Vetrinj	1809	191

Sodni okr. Celovec skupaj 31162 2389

3. Okrajno glavarstvo Beljak:

I. Sodni okraj Rožek (delno):

Tek. št.	Občine:	Površina v ha	Hiše
53.	Logaravas (ne cela)	1564	261
54.	Ledenice	3170	224
55.	Rožek	901	108
56.	Št. Jakob v Rožu	7872	612

Sodni okraj Rožek skupaj 13507 1205

4. Okrajno glavarstvo Volšperk:

Sodni okraj Št. Pavel (deloma):

Tek. št.	Občine:	Površina v ha	Hiše
57.	Ojstrica	5366	264
58.	Spodnji Dravograd (trg)	167	86
59.	Labud	2452	255

Sodni okr. Št. Pavel skupaj 7985 605

Pregled:

Sodni okraj:	Ha	Hiše
1. Pliberk	45836	3219
2. Železna Kapla	30084	863
3. Dobrlavas	23430	1938
4. Velikovec	32323	2456
5. Borovlje	30791	1640
6. Celovec (okolica)	31162	2389
7. Rožek	13507	1205
8. Št. Pavel	7985	605

Skupaj 215118 14315

Kakor nam pokaže rezultat, bi s plebiscitom izvojevana in pridobljena »nova« slovenska posest na Koroškem obsegala površino 215.118 ha, oz. 2151.18 km² in 14.315 hiš (po uradnem ljudskem štetju leta 1910.). V tej površini in hišah pa je všteta že cela možiška dolina, ki brez glasovanja pride k Jugoslaviji. Radi večjega pregleda in enostavnosti sem občine možiške doline zajedno prištel k A pasu, da se tako v celoti vidi nov prirastek naše države na severu. Ako bi pridobili še B pas, potem bi rešili približno toliko slovenskega ozemlja na Koroškem, kolikor ga navaja M. Brezigar v svojem »Osnutku slov. nar. gospodarstva«, namreč 276.853 ha. Toda menim, da je gospod Brezigar vzel premalo slovenskega ozemlja na Koroškem v svoj »Osnutek«, ker že Zila sama meri 32.602 ha in Kanadska dolina znaša 33.151 ha in B pas znaša sam 26.378 ha. Skupaj meri zgubljena Koroška 92.131 ha; če izgubo prištejemo k dobičku (A pas in možiška dolina), dobimo celo površino Koroške v obsegu, ki znaša SHS 215.118 ha, Italija 33.151 ha, Avstr. republ. (Zila) 32.602 ha in B pas (avstr. republ.?) 26.378 ha; skupaj 307.249 ha. K tej površini se mora prišteti še slovenska južnovzhodna beljaška okolica, ki meri okroglo 13.000 ha in pripade avstr. republiki, tako da imamo na Koroškem okroglo 320.249 ha slovenske zemlje in 215.118 ha jo dobimo, torej izgubimo 105.131 ha.

Navedel sem namenoma v A pasu po vrsti vse občine, površine in število hiš, da bralec lahko spozna razno razsežnost in po številu hiš tudi obljudenost in naseljenost (gostost) dotičnih občin. Občine, kojih obseg (površje) je zelo velik, so večinoma gorate in imajo bogate, obsežne gozdove ali planine kakor n. pr. Bela, Jezersko, Črna (Koprivna!), Sele in Št. Jakob v Rožu (planine!).

Ko človek pregleduje tužno razdeljeni »Slovenski Korotan«, se mu nehoti zardeti, da je pariška konferenca hotela namenoma »socializirati« slovensko Koroško med tri proletarce: Jugoslavijo, Italijo in Avstrijo!

Nemci, Srbi in mi.

Srbski častnik, ki je spremljal transport nemških vojni ujetnikov v Monakovo, je pripovedoval nastopno: Izmed vseh držav, v katerih so se nahajali nemški vojni ujetniki, jih je odposlala v domovino najprej Srbija. Ko se je pripeljal vlak z ujetniki v Monakovo, jih je čakala na kolodvoru ogromna množica ljudstva. Ob slavnostnem sprejemu je povzel nemški vojni ujetnik besedo in se v prisrčnih besedah zahvalil Srbom za viteško postopanje proti nemškim vojnim ujetnikom. »Nemci smo poznali doslej Srbe samo iz lažnivih virov židovskega časopisja,« tako nekako se je obrnil na navzoče občinstvo in zastopnike oblasti, ki so bili navzoči, »a mi, ki smo bili v ujetništvu med Srbi, izjavljamo tu slovesno, da so bili Nemci po židovskem in nemškem šovinističnem časopisju informirani popolnoma napačno. Naščuvani po brezvestnem časopisju, smo napravili mi Srbom nebroj zla; oni pa so se obnašali proti nam v ujetništvu tako plemenito, da smo spoznali, da so Srbi eden najplemenitejših narodov Evrope. Naša dolžnost je — in zavedamo se je v polnem obsegu — da popravimo z besedo in v dejanju krivico, ki smo jo delali doslej Srbom z besedo in dejanjem.«

Kakšno mnenje so imeli Nemci o Srbih, sklepamo lahko tudi iz pripovedovanja srbskega tehnika, ki je pred vojno študiral v Berlinu. Ko je iskal stanovanja, se mu je pripetilo večkrat, da mu čisto preprosti ljudje, ki jih ni vodila nobena šovinistična misel, niso hoteli dati stanovanja, ker so se ga — bal. Srb — to je poludičjak! Vprašali so ga, kdo mu je napravil obleko, ki je bila seveda napravljena približno po istem kroju, ki ga nosijo v Berlinu, in

niso mogli verjeti, da znajo tako šivati tudi — v Belgradu.

Srbski vojak, ki je bil 7 let v vojni, je slikal Srba tako-le: »Mi se bijemo v boju kakor volkovi (»kao vucie«), toda proti premaganemu sovražniku je Srb velikodušen.« Zanimivo je poslušati mnenje Srbov o treh okupacijskih oblastih: Bolgarih, Avstrijcih in Nemcih. Od vseh treh so bili najgrozovitejši Bolgari in najdostopnejši Nemci iz Nemčije. Avstrijci so se pa dostikrat prav močno bližali Bolgarom. Pač pa dosedaj nisem slišal nobenega slučaja, da bi se bil kdo pritožil na kakega Slovenca, ki je bil v Srbiji nastavljen med okupacijo kot uradnik ali častnik. Obratno: o Slovincih gre glas, da so bili tudi kot Avstrijci proti Srbom krščanski, pošteni. Tudi o slovenskih vojaki, ki so bili v boju proti Srbom, ne čujemo nič slabega. Ujetniki, ki so bili kdaj na delu v Sloveniji, so ohranili prav tako Slovence v dobrem spominu, kolikor so pač prišli z njimi v dotiko. Ako smo sedaj v prijetnem položaju, da nas imajo Srbi v celoti zelo radi, uživamo pri tem tudi sad nastopa onih naših ljudi, ki na zapoved ljubezni do bližnjega in večna načela npravnosti tudi med vojno niso pozabili. Ta nastop ni bil vedno posledica politične orientacije, ampak — naše krščanske vzgoje. Pošteno ravnanje pride vedno do svojega priznanja.

Mir z Bolgari.

Bolgarija ne podpiše vseh pogojev.

LDU. Pariz, 21. septembra. DunKU.) Bolgarski delegat Todorov je včeraj pred svojim odpotovanjem izjavil zastopniku lista »Petit Journal«, da je Bolgarija pač pripravljena podpisati gospodarske pogoje mirovne pogodbe, ne pa teritorialne. Bolgari ne morejo razumeti, da jih mirovna konferenca hoče kaznovati s tem, da jim odvzame ozemlje, ki je popolnoma bolgarsko. Bolgarska bo predložila protipredloge in upa, da jih bo konferenca poslušala.

Politične novice.

+ Pravočasno! Prva skrb vseh svobodomiselnih - framasonskih strank in vlad, ki so se po razslu vrnile na prva mesta, je reforma šolstva. Pod to pretežno bi radi furtimaško izrinili verske vaje in verstvo iz šol. Namesto da bi svoje moči posvetili blagru državljanov, da bi reševali države iz gospodarskih in družabnih razvalin, gledajo v prvi vrsti, kako bi zanesli boj na šolsko torišče, kako bi zastupljali mladino. Zoper tako nastopanje ni druge pomoči, kakor da se oglasi ljudstvo. Na Avstrijskem je narod na sto in sto zborovanjih svobodomiselnim reformatorjem jasno in glasno zaklical, da ne pusti s svojimi otroci eksperimentirati ter poskušati na njih svobodomiselnost moralno brez Boga. Na Zgornjem Štajerskem je bilo svoj čas gotovo čez 150 shodov, na katerih so zborovalci naravnost izjavljali, da hočejo započeti s šolskim štrajkom, če bi vlada silila njih otroke v šole brez verstva. Tudi na Čehoslovaškem se množe protesti staršev in naroda sploh zoper Habrmanove šolske ukrepe. Stotisoči so se oglasili, da zahtevajo krščanski nauk v šoli. Pri nas novi osnutek za preuredbo šole doslej še ni bil dosti znan. Poskrbljeno pa je, da se bodo tudi naši starši v kratkem dovolj počutili o zanje skrajno žaljivem in za vzgojo otrok škodljivem načrtu, ki ga je namerala ministarstvo uvesti tudi za naše kraje. Toda govorili bomo in govoriti moramo s protesti ter izpričati, da imajo starši prvo, najbolj odgovorno dolžnost pa poleg Cerkev tudi prve pravice pri odgoji otrok.

+ Mi in Perzija. Perzijska vlada je uradno priznala kraljevstvo SHS. Poslanik Perzije bo, kakor poroča belgrajska »Politika«, prispel čez nekaj dni v Belgrad.

+ Namestnik finančnega ministarstva. V sled boleznih finančnega ministra dr. Veljkoviča je imenovan za njegovega namestnika minister za javna dela V. Vulovič. Kriza je pri dr. Veljkoviču, kakor poročajo listi, že minila in bo kmalu mogel zapustiti posteljo.

+ Za redno delo v parlamentu. Na protestnem shodu belgrajskih meščanov dne 21. t. m. so govorniki ostro kritizirali delovanje vlade in parlamenta, tako glede notranje, kakor zunanje politike. Zahtevali so, da se na vsak način prepreči tako anarhija, kakor diktatura, da se Narodno predstavništvo razpusti, kakor hitro bo volilni zakon izgotovljen, ter da se razpišejo in čimprej izvedejo volitve. Shod je bil zelo mnogobrojno obiskan ter se bo ponavljal vsako nedeljo, dokler bodo trajale take razmere. — Minuli četrtek je bil v Dubrovniku velik narodni shod pod milim nebom. Udeležili so se ga tisoči meščanov, delavcev, diakov in ameriških prostovoljcev. Na njem so enodušno in najenergičneje protesti-

rall proti strankarstvu in neredu narodnega predstavništva v Belgradu. Predsedništvu narodnega predstavništva se je poslala resolucija. (LDU.)

+ **Nov upravni škandal.** Zopet se je zgodil upravni škandal, ki živo spominja na dr. Žerjavovo črnomaljsko afero. V št. Lenartu v Slov. Goricah je zvesto in pošteno služil poštar Alojzij Šturm. Ker pa je bilo treba nastaviti liberalnega kandidata, je šel minister dr. Kramer k ministru za pošto in zahteval šentlenartsko mesto za svojega človeka. Poštni minister je tej želji ustregel in definitivno nastavljeni poštar je moral brez vsake krivde zapustiti svojo družino v št. Lenartu. To so naravnost turške razmere, ki negotovost med uradništvom vsak dan povečujejo.

+ **Lekarniška draginja.** Naredbo, s katero se uvaja srbski lekarniški tarif tudi za Slovenijo in so se s tem cene zdravilom povisale za 300 do 400 odstotkov, je moral odobriti ministrstvo narodnega zdravja, katero začasno upravlja socialistični minister Korač.

+ **Računarji.** »Slov. Narod« se je spustil včeraj v računanje in je res napravil račun, ki dokazuje, da seštevanje ne zna, kar ni tako zelo presenetljivo v času izvoznice. Pač pa je presenetljiv način njegovega dokazovanja. S številkami namreč ugotavlja, da bo stalo 19 poslancev VLS državo letno več nego jo je stal g. dr. Kramer. Ta dokaz bi se dal še spopolniti. »Slov. Narod«, ki rad sešteva, bi lahko izračunal, da stane tudi vsa demokratska zajednica več nego ministrstvo dr. Kramerja. In če dr. Kramer delavnost svojega ministrstva, o kateri nihče drugi razen »Slov. Naroda« ničesar ne ve, še temeljiteje razvije, bi lahko »Narod« dokazal, da je ministrstvo za konstituantno državo še vedno manj stalo, nego vse narodno predstavništvo z našo mirovno delegacijo vred. Nas njegovo seštevanje ne more popolnoma prepričati. Mi celo mislimo, da bo po volitvah račun za vse poslance VLS še večji kot je danes, ker jih bo malo več, in račun za konstituantno popolnoma majhen, a kljub temu ne bomo očitali demokratom nesebičnosti.

+ **Socialistični nacionalisti.** Ko smo pisali o dr. Tumovi gorostasni izjavi na socialističnem kongresu v Trstu: »Za nas Slovence je Julijska Benečija zemljepisna, gospodarska in narodna enota, vključno s plemenskim razlikam«, da je v tej izjavi dr. Tuma mislil na Primorsko kot narodno enoto, kar si človeško drugače misliti ne more — je »Naprej« odgovoril: »Ali dobiti kje človeka s trohico poštenja in političnega talenta, ki bi ne razumel teh besed« v smislu, da je Julijska Benečija le »enota, ki se da ločiti od svojega zaledja.« Dva dni pozneje citira »Naprej« z neskončnim dopadanjem v svojo obrambo tržaško »Nazione« Anno II, N. 311 (»Nazione« Anno II, N. 311 nota bene sploh še izšla ni op. ur.), češ, da je hotel dr. Tuma »še enkrat povedati«, da je vsa Julijska Benečija enotna tvorba vzlic plemenskim razlikam, »za dr. Tumo so Italijani v Primorju manjšina, ki se ima spojit s slovensko manjšino.« Danes je tedaj mislil naenkrat dr. Tuma, da je Venezia Giulia res narodna enota. »Ali dobiti kje človeka s trohico poštenja in političnega talenta«, ki bi pisal kakor »Naprej«? Dr. Tuma je tedaj hotel »še enkrat povedati« (prvič je to poudarjal tedaj, ko je pisal v »Lavoratore«, da Jugoslovani nimajo pravic do tržaškega ozemlja; op. ur.), da se morajo spojit Italijani s slovensko večino in ital. socialisti so mu seveda živahno ploskali. To bo seveda vsakdo na mah verjel. Glede nemških sodrugov, katerim so naši sodrugi vzeli samostojne organizacije, odgovorjamo »Napreju« na njegovo željo sledeče: To ravnanje se nam zdi z nacionalističnega stališča pravilno, nikakor pa ne s socialističnega, dasi se ne da primerjati z razmerami v Primorju, kjer je naše ljudstvo za pol milijona.

+ **Učenci grofa Tisze.** Pod naslovom »Državni aparat v službi demokratske stranke« prinaša mitroviška »Srbija« naslednji ukaz, ki ga je izdal okrajni glavar v Vinkovcih na vse občine svojega okraja: »Vsem občinskim uradom 1—18. Naslov se poziva, da priloženo vabilo na javni shod, ki se bo vršil v Vinkovcih dne 7. septembra 1919., javno v svojem področju razglasi ter se potruji, da pride kar največ prebivalstva na ta shod, kjer se bo razpravljalo o važnih gospodarskih in političnih vprašanjih. — Kr. okrajni glavar Počtnjak I. r.« Živel demokratizem!

+ **Politično gibanje v Bosni.** Kakor poročila sarajevski »Jugoslovanski List«, so se pogajanja med »Hrv. Ljud. Stranko« in »Hrv. Kmeto Stranko« popolnoma razbila ter bo kmeto stranka s 1. oktobrom začela izdajati svoj lastni dnevnik »Hrvatsko Slogo«. List bo izhajal dnevno samo začasno volitev v konstituantno, kasneje pa samo kot tednik. — Sarajevski »Glas Naroda« priporoča, naj se stranke že pred volitvami nekako sporazumejejo med seboj glede mandatov, da ob volitvah ne bodo govorili kol, nož in kamen in se narod ne osramoti pred Evropo. — Za pravoslavne

kmete se posebno vneto zanima Demokratska stranka, ki tajno širi med njimi neki proglas, v katerem pravi, da so domalega že vsi kmetje v Jugoslaviji pristopili v svojo pravo kmeto stranko, to je v Demokratsko stranko. O Sloveniji pravi proglas, da je polovica kmetov za demokrate, druga polovica za klerikalce!

+ **Boj za kulturna društva v Bosni.** 19. t. m. se je vršil v Sarajevu občni zbor mohamedanskega kultur. društva »Gajret«, ki ima približno iste naloge kakor hrvatski »Napredak« in srbska »Prosveta«. »Gajret« ima okoli 2000 članov in okroglo 480.000 K premoženja. Občni zbor je do volitev odbora mirno potekal, nato je pa nastal med »mladimi« in »stariimi« tak vihar, da je vladni zastopnik zbor razpustil. Odbor se izvoli na novem občnem zboru.

+ **Na katoliškem shodu** (Baden, kanton Aargau v Švici) ki je bil 31. avgusta, je manifestiralo odločno versko prepričanje več kot 10.000 katoliških mož in mladeničev. Med splošno in soglasno sprejetimi resolucijami, se odlikujejo naslednje: »Zahtevamo brezpogojno, da se odstranijo vse izjemne določbe, ki žalijo pravice naše katoliške Cerkve.« (Resolucija navaja dotične člene.) — »Odklanjamo namero, da bi Švica pristopila k zvezi narodov, ki se ustanavlja, in sicer iz tehle razlogov: a) ker je najvišja moralna moč, papeštvo, ki brez njega ni mogoče ustvariti trajnega miru, izključena; b) ker omenjena zveza ni zveza narodov, marveč zmagujočih držav, ter ima namen neomejeno kapitalistično izrabljati srednjo Evropo, ter je radi tega naslonjena na nemoralno podlago.« — »Pozdravljamo vstop Predarlske v švicarsko zvezo.«

Dnevne novice.

— **Odvetniški izpit** je napravil včeraj koroški rojak dr. Boštjan Schaubach. Svojo pisarno otvoril v Borovljah.

— **Odiranje naših Amerikancev.** Na južnem kolodvoru v Ljubljani gotovi ljudje verizijo z denarjem na nečuden način. Kadar se vračajo iz Amerike delavci žuljavih rok in pridejo na kolodvor v Ljubljano, jih ti ljudje obkolijo s pomočjo kakega železniškega uslužbenca in jim ponujajo za ameriški dolar, 20, 30, 40, 50 kron. Ako pa vidijo, da jim preti nevarnost od drugih ljudi in da ne bodo mogli te siromake do golega oskubiti, jih kratkoma povabijo s seboj in jih toliko časa obdelavajo, da napravijo kupčijo. Pred več dnevi so ponoči plačali dolarje po 30 kron, ko je bila cena dolarju 50 kron. Dne 17. t. m. so pokupili od slovenskih trpinov, vračajočih se iz Amerike, dolarje po 50 K, v resnici pa je bila cena dolarju 64 K. Družinski oče mi je pravil: Včeraj sem se vrnil iz Amerike. Tu na kolodvoru smo prodali dolarje. Jaz sem jih prodal 500 po 50 kron. Sedaj vidim, da bi jih v mestu lahko prodal po 64 kron. Samo mene so oskodovali za 7000 K. Poleg tega so mi ukradli še kovček med časom, ko sem prodajal dolarje. V kovčeku sem imel obleko, perilo, žepno uro in druge reči za družino. — Koliko je samo ta siromak na škodi. Ali takih slučajev je vsak dan veliko. Vprašamo merodajno pa tudi vojaško oblast, je li voljna stvar prepričati, krivce strogo kaznovati in jim denar zapleniti ter napraviti konec temu nečloveškemu počenjanju goljufov na južnem kolodvoru v Ljubljani?

— **Goljufije z ameriškim denarjem,** ki jih omenja zgornja vest, se ne vrše samo v Ljubljani, ampak po vsej progi globoko na Balkan. Goljufij se vdeležujejo, kakor se nam poroča, najrazličnejši ljudje, in tudi tisti, ki so pri vlakih ali na kolodvorih v službi, naj bo že kakršna koli. Pri tem je kupovalcem denarja popolnoma vseeno, ali oderejo kakega Mažara, Rumuna ali državljana SHS. Nujno potrebno bi bilo, da naša vlada ustanovi v Logatcu uradno menjalnico, ki bi nadaljnje goljufije znatno omejila, če ne popolnoma preprečila.

— **Stanovanjska komisija,** ki vrši težavno nalogo, kakor je rekel njen član Vencajz, je nekemu brezstanovancu v Jugoslaviji silno prirastla na srce. Baje ti ubogi gospodje, katerih eden je zastopnik deželne vlade, eden policijskega ravnateljstva, eden mestnega magistrata, eden lastnikov hiš in eden stanovanjskih najemnikov za svoje ogromno, odgovorno delo ne dobivajo, niti baje ne bodo dobili nikakega honorarja. To je pa res strašno! Ta ubogi »brezstanovajec« ima tako strahovito usmiljenje s to komisijo, da se vidi kot bi bila ta komisija, ki cela gotovo prav ugodno stanuje, na slabšem kot on. In nazadnje predlaga ta čudni patron, da naj se sklada za »ubogo« komisijo nekaj fond. Kdor dobi stanovanje, naj plača po 10, 20 kron od okna ali od sobe. »In tako se bodo zbrali lepi tisočaki, ki se naj poklonijo marljivim stanovanjskim skrbnikom kot častne nagrade.« Tako ta gospod »brezstanovajec« naravnost podpira tisto gonjo, znano iz oglasov: »Dam 2500 K temu, ki mi preskrbi dve sobi za pisarno« ali: »Vagon drv tistemu, ki mi preskrbi stanovanje treh sob« itd. Mislimo, da bo slavna tako hvaljena stanovanjska komisija na

vsak način protestirala odločno proti takim predlogom, kajti njena naloga gotovo ni bila načrtana v zmislu takega delovanja, da bi nabirala po 10 in 20 K od sobe ali okna. Značilno pa je za naše ljubljanske razmere, da se kaj takega sploh upa kdo napisati, namesto da bi s strogo kritiko skušal vsakdo spraviti vse take poskuse s sveta!

— **Občni zbor državnih pisarniških uradnikov za Slovenijo** se je vršil 13. septembra 1919. Sestavljen je sledeči odbor: predsednik Anton Zorko (poverjeništvu za notranje zadeve); odborniki: Ivan Elsner, Joško Cvek (poverjeništvu za finance), Aleksander Hlavač, Ferjan Karol, Šabec Ivan (poverjeništvu za notranje zadeve), Cerar Joško (rudarstvo), Peterlin Franc (poverjeništvu za socialno skrb), Gregorič Anton (poverjeništvu za uk in bogočastje), Levicki Leo (poverjeništvu za javna dela), Jelenc Makso (policijsko ravnateljstvo). Namestniki: Willenpart Franc (predsedstvo dežel vlade) in Fink Fr. (policijsko ravnateljstvo). Pregledniki računov: Abram Ivan (poverjeništvu za uk in bogočastje), Ivan Kocjančič (okrajno glavarstvo Ljubljana). Namestniki: Fink Ivan in Jagodic Ivan (poverjeništvu za finance).

— **S potis.** Opozarjamo na Izidorja Cankarja knjigo »S potis«, tem zanimivim, v obliki poučnega romana spisanim potopisom po oni Italiji, ki nudi vse polno zanimivosti za umetnike in za vse one, ki se zanimajo za staro kulturo te dežele. Knjiga je pisana silno živo in zanimivo, polna je lepote in novega razodetja. Broširana stane samo 8 kron. Naroča se lahko pri Novi založbi, dobi se po vseh knjigarnah.

— **Opozorilo!** Kuratorij za oskrbo slepcev opozarja občinstvo na razglas v uradnem listu št. 149 z dne 19. septembra 1919 o otvoritvi zavoda za slepce. — Na ta razglas opozarjamo prav posebej vsa županstva in župnijske urade.

— **Poziv na častnike poljske narodnosti.** Ministrstvo za vojaške stvari je odredilo konskripcijo vseh častnikov poljske narodnosti, kateri niso prekorčili 60 let. Prijaviti se morajo vsi častniki rezervni, črnovojniški, upokojeni in stavljeni na razpolago, tudi vsi kateri vsled pomanjkanja izobrazbe niso bili prevzeti v poljsko armado, brez razlike, v kateri armadi so dobili častniški čin. Prijaviti se morajo osebno in samo iz upravičenih razlogov pisмено. V drugem slučaju se mora navesti: 1. ime, 2. dan, mesec, leto in kraj rojstva, 3. značaj in čin, 4. vrsta orožja, 5. v kateri armadi so dobili čin častnika, 6. predložiti vse vojaške dokumente, 7. sedanji poklic, 8. kraj prebivanja. Prijaviti se morajo pri poljskem konzulatu v Zagrebu, ul. Boškovičeva 2.

— **Dražba lova.** Lov krajevne občine Železniki se v četrtek dne 30. oktobra 1919 ob 11. uri na uradnem dnevu v Škofji Loki v občinski pisarni na javni dražbi odda v zakup za dobo od 1. decembra 1919 do 30. novembra 1924. Zakupni in dražbeni pogoji se morejo vpogledati pri okrajnem glavarstvu med navadnimi uradnimi urami. — Okrajno glavarstvo v Kranju.

— **Službe okrožnih zdravnikov** je razpisala komisija za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave na Grosupljem, v Kostanjevici, v Krškem, v Litiji, na Raki v Krškem okraju, v Trebnjem, v Višnji gori in v Zužemberku. Prošnje je vlagati do 10. oktobra t. l. Natančnejši podatki so razvidni iz razpisa v »Uradnem listu«.

— **Poljski konzulat u Zagrebu** ul. Boškovičeva 2, I. nadst., poziva vse mladeniče poljske narodnosti, roj. leta 1899., da se takoj prijavijo osebno ali pisмено pri poljskem Konzulatu zaradi proizvodbe vojaškega pregleda.

— **Cirilica.** Navodilo za čitanje in pisanje srbsčine v cirilici. Cena 2.70 v. Ta knjizica je ravnokar izšla in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Nujno je potrebna vsakemu, ki se hoče priučiti srbskemu jeziku in čitanju cirilice, tudi pri šolskem pouku bo dobrodošla.

— **Združitev srbskih denarnih zavodov** v Slavoniji, Baranji, zapadnem Sremu in zapadni Bački se v kratkem izvrši z ustanovitvijo Srbske centralne banke v Osijeku.

— **Jugoslovanska akademska menza v Zagrebu** bo preskrbovala tekoče leto 800 akademikov s hrano in stanovanjem.

— **Pomanjkanje šolskih knjig v Srbiji** je tako občutno, da abecednika skoraj ni več najti, a po gimnazijah ima mnogokje posamezen razred samo en izvod kake učne knjige, tako da mora profesor narekovati stran za stranjo, da si učenci napišejo učno snov. Da bi se pomanjkanju čim prej odpomoglo, je izdalo naučno ministrstvo dovoljenje, da smejo pisci prejšnjih učnih knjig založiti nove izdaje, kjer in kolikor hočejo.

— **Koncesijo za zgradbo mostov in brodov na Savi in Drini** želi dobiti okrož-

na uprava v Šabcu. Za stalne mostove naj bi veljala koncesija za 32 let, za brodove pa 10 let. Ta čas bi uprava pobirala toliko mostarine oz. brodarine, da bi se pokrivali upravni stroški in amortizacija. Po določeni dobi bi vse zgradbe in naprave prešle v državno režijo in bi pristojbine za promet odpadle.

Štajerske novice.

š **Žalec.** Č. g. dr. Josip Jeraj, kaplan v Žalcu, je bil imenovan za profesorja bogoslovja v Mariboru.

š **V Cirilovi tiskarni** v Mariboru se sedaj tiskajo tudi koroški »Mir«, prekmurske »Novine«, »Draupost« (glasilo zmernih Nemcev iz Podravja), »Straža«, »Slov. Gospodar«, »Male Novice«, »Glasnik Najsv. Src« in »Zgodovinski list«.

š **Gonjo proti šolskim sestram** vpirarjajo kolovodje JDS na bivšem Štajerskem. Dasiravno so šolske sestre v Mariboru dosedaj edine vzgajale res narodne učiteljice, vendar kriči »Nova Doba« na vsa ista, da so šolske sestre nemškutarice. In celo organizacija JDS v Celju je napravila velikanski protest proti strašni zverini v Mariboru. Proti nemškutarjenju JDS profesorjev in proti potegovanju JDS advokatov za nemčurske gostilničarje in verzivnike pa nimajo JDS listi ne besedice. Vsled patronance JDS generalov v Celju, Mariboru in Ptujju je na Štajerskem vse polno zagriženih nemčurjev kot nadučitelji, učitelji itd. A JDS-arji so prepričani, da smejo njih pristaši nemškutariti kolikor hočejo, a samo slovenskih šolskih sester ne sme več biti.

š **Št. IIj v Slov. Goricah.** Za preteklo nedeljo je samostojna kmečka stranka sklicala pri nas shod za obmejne kraje. Govorit je prišel Mrmolja, ki pa ni mogel priti do besede. Ljudje so bili nad njim tako ogorčeni, ker zbira okrog sebe znane nemškutarje in suds-markovce, ki so leta 1914. ovajali zavodne Slovence, da so ga hoteli preptepsti. Iz tega mučnega položaja ga je rešil urednik Žebot, ki je bil slučajno navzoč. Vsi zborovalci so razburjeno zahtevali, da mora človek, ki prinaša na našo mejo samo neslogo in bratomorni boj, zginiti. In res je Mrmolja zbežal. Njegov odhod so smatrali za simbol bodočnosti štajerskih samostojnežev.

š **Vinogradi na Štajerskem,** kjer je zdravo grozdje, izborno kažejo. Kakovost vina bo v teh vinogradih sigurno boljša ali pa vsaj taka kot lansko leto. Vina bo pa splošno manj kot l. 1918. Cene vinu gredo še vedno kvišku. Vino letnika 1917, ki ga je že zelo malo, plačujejo po 16—20 kron liter, letnik 1918 pa po 8—10 K. Tudi letošnje vino bo imelo dobro ceno.

š **V mariborskih cerkvah** se upelje slovenska služba božja. Glede stolnice je odločil knezoškof Napotnik, da nima on pravič proti temu, če se vrši odslej tam slovenska služba božja. Menda se bo ista pričela s 1. oktobrom.

š **»Marburger Zeitung«** prodana. Vladni komisar v Mariboru dr. Viljko Pfeiffer in slovenski odvetnik dr. Franc Lipold ter nemška milijonarja dr. Fritz Scherbaum in dr. Franz so kupili tiskarno od Kralikovih dedičev z »Marburger Zeitung« vred za poldrug milijon kron.

š **Živahno se giblje** naša politična organizacija na Štajerskem. Vršni se shod za shodom. Organizacije so razpredene posebno v gornjem delu že po vseh župnijah.

Koroške novice.

k **Celovec in Beljak** sta naša zgodovinsko in po svoji legi že od nekdaj! Le zavist in trmoglavost ni dovedla mestnih škričev do jasne pameti. Bolj in bolj pa uvidevajo in čutijo, da brez nas ne morejo živeti, da si mi po svoje utrjujejo stališče ter stojimo od njih neodvisni na lastnih nogah. Celovška »Freie Stimmen« izliva zadnji smrad in strup s tem, da poroča s »Stimmen aus der A-Zone« gorostasne dogodilje o pomanjkanju živih, draginji itd. v Jugoslaviji. Ta poročila so taka, da po nelogičnem sestavu in lični vsebini najprimernejše same ena drugo pobijajo. Kdor jih pazljivo čita, spozna takoj njih klaverni namen: beganje našega življa v obeh conah ob 12. uri, ko pod mogočnostjo naše ideje in neupogljive volje izginjuje nemška oholost.

Ne samo z besedo, temveč z dejanjem ovržimo laži-poročila freistimenskih apostolov!

š **Na taboru v Ločah, v nedeljo 28. septembra,** kjer spregovorimo odločno, kjer bo tisočero glava množica, ves Rož, s svojo navzočnostjo dejansko dokazal, kam ga vleče srce, po kom je našel matersko oskrbo, kje vidi upapolno bodočnost.

Jasnega pogleda in vedrega čela nam ponovno kipi srce ob premostrivanju nemške oholosti in obnemoglosti! Ura odločitve je že bila! Strnemo se, da slovesno prisrežemo pod milim nebom pred vsem svetom, pred Pravičnim, ki kraljuje nad

nam, da hočemo vsi, ki nas je rodila in dojila slovenska mati, braniti z ognjem v srcu in z mečem v roki to zemljo, ki je od nekdanj naša, proti vsakomur, ki bi iztegal roko po nji!

K Ustanovitev kmetijske podružnice za območje občine Dobrija vas se je vršila dne 8. septembra. Govorila sta gospoda nadzornik kmet. družbe v Ljubljani inženir Tavčer in župnik Vinko Poljanec. Za predsednika podružnice je bil izvoljen posestnik Janez Kranjc pd. Milan, za njegovega namestnika pa posestnik Martin Greif pd. Laškolnik; oba vzorna gospodarja. Za tajnika in blagajnika sta bila izbrana vrla mladeniča Edvard Kigler in Martin Vašte. Pristopilo je takoj okoli 60 članov. Seveda mora to število narasti na najmanj 200. Dobrijski kmetje, pristopite vsi, naročite naš strokovni list »Kmetovalca«, ki bo vaš dober svetovalec v vseh gospodarskih zadevah. Podružnica vam bo izposlovala visoke podpore pri nabavi plemenske živine, bo skrbelo za predavanji za gospodarsko izobrazbo naše mladine in nam bo šla na roko pri nabavi kmetijskega orodja, umetnih gnojil in sadik. Vse imetje prejšnjega »Garvereina« je prešlo na našo podružnico.

K Dobrija vas. Na svojem ofic. potovanju po Koroškem je predsednik pokrajinske vlade za Slovenijo in Istro g. dr. Iv. Brejc v spremstvu poverjenika za kmetijstvo g. prošta Andreja Kalana dne 14. t. m. obiskal tudi našo občino. Prebivalstvo je svojega nekdanjega priljubljenega koroškega voditelja in prvobornitelja navdušeno pozdravilo; domača dekleta so mu s cvetjem okinčala avtomobil. V imenu slovenske koroške duhovščine je pozdravil predsednika in v znesenih besedah prošt Matija Randl. Sprejema so se udeležili predstavitelji vseh uradov, kraj. šolskega sveta, krajevnega odbora narodnega sveta, občine ter učitelji s šolsko mladino. Predsednik se je z vsemi razgovarjal, ljubezno nagovarjal šolsko mladino, povpraševal zastopnike prebivalstva po event. željah ali pritožbah. Vidno je bil razveseljen, ko se mu je od vseh strani zagotavljalo, da aprovizacija dobro funkcionira, da prebivalstvo hvaležno priznava veliko skrb vlade za prehrano, ubožno akcijo in promet. V razgovoru je predsednik kmetom zagotavljal, da se jim v Jugoslaviji ni več treba bati zloglasnih avstrijskih in nemško-avstr. revizij, opozarjal na obupni položaj Nemške Avstrije in svaril pred različnimi nemškimi manevri. »Mi bomo zmagali pri glasovanju, a glejte, da zmagamo častno, z ogromno večino,« je rekel ob koncu. Orožnikom je naročil, naj strogo pazijo in brezobzorno zatrejo vsako, tudi najmanjše ščuvanje zoper državo, češ: mi ne poznamo tu druge uprave kakor našo. Pri odhodu je predsedniku belo oblečena šolarica izročila šopek. Njegove izpodbudljive besede nam ostanejo v hvaležnem spominu.

K Mežica. — Ne gre mi iz spomina krasna veselica, katero so vprizorili mežiški šolski otroci dne 7. in 8. septembra. Mali igralci so nastopali tako samostojno in naravno, kot bi v resnici doživljali vse to, kar so proizvajali na odru. Poleg tega so bile točke sporeda zelo srečno izbrane; en prizor je bil lepši od drugega. Vse točke, od prve do zadnje so bile jako lepe. Najslabše je bila supina peric, prizor s petjem in s spremljevanjem glasovirja. Mlatiči so bili tudi nekaj krasnega. Kosova svatba je bila krona vsemu. Ko so nastopili mladi vojaki-junaki ter opevali Srbijo, je priklopelo veselje in dvoranca do vrhunca. Solze veselja in ginjenosti so nam stopile v oči ob pogledu na te navdušene mlade Jugoslovane, ki so izgovarjali to našo lepo slovensko govorico tako ponosno in samozavestno. Dolgo jim je bila krasota našega čistega slovenskega jezika neznan, usta zapечатena, sedaj je bruhnilo z vso silo, kar je bilo do sedaj mrtvega. Da ste jih videli, kako so vam deklamovali pesmi, ki opevajo slovenski Korotan. Ogenj jim je gorel iz oči, ko so dokazovali, da je mnogo priči, ki kažejo, da je to naša zemlja, kjer že od zdavnaj bivajo Slovenci. — Zlate otroške duše, spoznate ste sedaj svojo pravo mater Jugoslavijo, spoznate svoj krasni jezik in sicer tako, kakršen je v resnici; zato ga ljubite, zato ga govorite z tolikim navdušenjem, odtod ogenj v vaših očeh. Ta otroška veselica kaže tudi odločno in jasno na vzorno šolo v Mežici. Prirediteljem pa, g. učiteljici Marici Vyzourkovi, g. župniku S. Hornboku in g. akad. Luka Krnolcu čast in priznanje za velik trud in požrtvovalnost.

K Za slov. koroške invalide je daroval 100 kron predstojnik okr. sodnije v Dobriji vas g. dr. Vidovič namesto venca na grob g. dr. Vladim. Žitka. Za isti namen je nabral krajevni odbor narodnega sveta Dobrija vas po vaseh dobrijske občine znesek 1300 kron, ki ga je dal na razpolago nar. svetu za Koroško.

Ljubljanske novice.

Ij Konferenca katehetov ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol danes ob štirih popoldne v Jugoslovanski tiskarni.

Ij Teško je obolel naš igralec-umetnik gospod Ignacij Borštnik. Leži v bolnišnici.

Ij Trinštirideset hrvatskih akademikov, vrlo izobraženih pevcev, pod vodstvom skladatelja dirigenta in kritika dr. Ernesta Krajanskega, pride jutri v torek popoldne z vlakom iz Varaždina v Ljubljano, da prirede zvečer v Unionski dvorani koncert z najzanimivejšim sporedom. Pevski zbor je izobrazil dr. Krajanski v tako veliko populacijo, da ga primerjajo z najboljšim hrvatskim zborom »Lisinskega« v Zagrebu. V pretečenem mesecu je koncertiral v Rogaški Slatini z izredno velikim uspehom. Prinaša nam Slovencem najlepše pozdrave v hrvatskih narodnih in umetniških pesmih. Slišati nam neznane nove hrvatske skladbe in lepote narodnih pesmi iz Medimurja; a bo prava: last narodne in glasbene kulture. V koncertu nastopi tudi pevka solistinja z rusko in češkim skladbami. Slovenci, sprejmite naše brate hrvatske akademike, ki prihajajo v navdušenju za jugoslovansko kulturo v Ljubljano, s tisto prisrčnostjo, katera gre dragim bratom. Sprejmite jih na kolodvoru ob prihodu popoldanskega vlaka in hitite kupiti si vstopnic za koncert. Spodobilo bi se, da bi bila zvečer koncertna dvorana Uniona nabit polna. Ne udajajte se malomarnosti in brezbriznosti. Storitelj ljubav gostom in zavedajte se svojih dolžnosti napram bratom Hrvatom.

Ij Glasbena Matica opozarja, da so vstopnice za nameravani koncert dne 12. t. m. veljavne za današnji koncert akademičnega društva »Tomislav« iz Varaždina. Kdor se ne more danes udeležiti tega koncerta, se mu denar vrne. Za Ličarjev koncert dne 3. oktobra se bodo izdale nove vstopnice.

Ij Dramatična šola Ljudskega odra. Danes (v torek) ob 8. uri zvečer se vrši pouk v dramatični šoli Ljudskega odra. — Vodstvo dramatične šole.

Ij Gledališka vest. Z Jurčičevim »Tugomerom« s otvori dne 27. t. m. slovensko mestno gledališče v Mariboru. S skoro nepremostljivimi težočami se je vendar posrelo zagotoviti obstoj, tega za kulturno in narodno prebujenje in razvoj mesta Maribor, tako potrebnega in velevažnega slovenskega gledališča. Kot ravnatelj in zakupnik je prevze z 11. septembrom t. l. celokupno vodstvo za dobo 5 let Hinko Nučič, slovit že od ljubljanskega gledališča. Ker je vse poslovanje in financa v rokah ravnatelja, ima dramatično društvo samo vpliv na vsakoletni repertir cele sezije in smeri igranja v gledališču. Zagotovljeni sta tudi mestna in državna podpora. Gojila se bodo v prvi vrsti drama, veseloigra, burka in spevoigra. Za to so se pridobile prvovrstne moči iz Zagreba, Ljubljane in nekaj izvrstnih domačinov iz Maribora. Slovensko mestno gledališče bode tudi prirejalo stalna gostovanja v Celju in Ptuj, tako, da se bode ravnatoko gojil v teh mestih um za umetnost in naprednost. Nadejati se je torej lepega razvoja slovenskega gledališča v Mariboru, ne le v razvedrilo in pouk, ampak tudi v narodni blagor Mariborčanom.

Ij Na Slovenski trgovski šoli v Ljubljani se prične šolsko leto 1919/20 dne 29. t. m. z otvoritveno sv. mašo, ki se bo služila ob 8. uri v kapeli oo. jezuitov. Po sv. maši se podajo učenci in učenke v svoje šolske prostore. Ponavljalni izpiti se vrše 23. in 24. t. m., sprejemni izpiti za prvi deški in drugi dekliški letnik se vrše 25. in 26. t. m. Pričetek izpitov je vsakokrat ob 8. uri zjutraj. Dne 27. t. m. je vpisovanje v drugi deški in drugi dekliški letnik. Vpisovanje v prvi deški in prvi dekliški letnik ter v pripravljalni razred je zaključeno. Vse natančnejše je razvidno iz oglasov pred ravnateljstvo pisarno.

Ij Prepleskanje pisemskih nabiralnikov. Ker je pleskanje pisemskih nabiralnikov na licu mesta nemogoče, je sklenilo kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo, po-brati po mestu vse pisemske nabiralnike, da se izročijo pleskarju v delo. Občinstvu v porabo ostanejo nabiralniki pri vseh poštnih uradih. Tekom enega tedna bodo po možnosti nabiralniki prepleskani in postavljeni na običajna mesta.

Ij Jesensko zasedanje ljubljanske porote se je pričelo 22. sept. Porota je obsodila bivšega nadučitelja Miloša Slemenška na 5 let težke ječe, ker je zapeljal in oskrnul svojo še ne 14letno varovanko. Slemenšek je bil že v Mariboru zaradi sličnih zločinov obsojen na 13 mesecev težke ječe, a kljub temu je kot črnovojnik postal v bivši Avstriji nadporočnik. — Porota je pa nato z 8 proti 4 glasovom oprostila bančnega uslužbenca Rudolfa Cerarja, ki je bil obtožen goljufije; fantova mati je že vso škodo poravnala. Prvi državni pravnik Bežek je v svojem govoru opozarjal na okolnost, da je eden mladih

vlomilcev, ki ga je porota zadnjič oprostila, zopet v preiskavi, ker je osumljen velikega vloma. Cerarjev zagovornik dr. Pegan je v svojem govoru naglašal, da je bil fant v brlogu verižnikov v kavarni pri »Slonu« zapeljan k igri. Igral je »21« in mavšelj in je zaigral 13.000 kron.

Ij Izgubila se je zlata verižica z obeskom. Pošten najditelj se prosi, da isto odda proti primerni nagradi v pisarni »Jugoslovanske strokovne zveze« v Jugoslov. tiskarni.

Narodno gledališče.

Drama.

23. sept., torek: »Dnevi našega življenja.« — Abon. A.

24. sept., sredo: »Favn.« — Abon. C.

25. sept., četrtek popoldne ob 5. uri »Snegulčica in škrtatje«. Izven abonementa. — Zvečer zaprto.

26. sept., v petek: »Dnevi našega življenja«. Abonement E.

27. sept., sobota: »Striček Vanja«. Abonement B.

28. sept., nedelja: »Striček Vanja«. Izven abonementa (zvečer). Popoldne ob 3. uri: »Snegulčica in škrtatje«. Izven abonementa.

Opera.

23. sept., torek: »Pikova dama.« — Abon. D.

24. sept., sredo: »Madame Butterfly.« — Abon. B.

25. sept., četrtek: »Postiljon iz Lonjumeau«. Abon. E.

26. sept., petek: »Pikova dama«. Abonement A.

27. sept., sobota: »Madame Butterfly«. Abon. C.

28. sept., nedelja: »Pikova dama«, izven abonementa.

Najnovejša poročila.

(Naše telefonsko poročilo.)

VLADNA KRIZA.

Belgrad, 22. septembra. Danes popoldne ob pol 5. uri so poročali pariški delegati načelnikom opozicijskih strank o položaju v Parizu s posebnim ozirom na vprašanje, ali naj podpišejo mirovno pogodbo z Nemško Avstrijo. Govorili so danes Pašič, Jovanović in dr. Rybač. Jutri popoldne se konferenca nadaljuje in bosta poročala še dr. Trumbić in dr. Smolaka. Pri posvetovanju so bili navzoči vsi zastopniki opozicijskih strank.

Belgrad, 22. septembra. Danes ob 3. uri popoldne je obiskal dr. Trumbić Pašiča, s katerim se je razgovarjal o rešitvi ministrske krize. Oba zastopata misel, da je treba sestaviti koncentracijsko vlado.

Belgrad, 22. septembra. V opozicijskih krogih se je pojavila misel, da naj se o vseh dejanjih Davidovičeve vlade, zlasti v času krize, zahteva revizija ne samo uradniških imenovanj, ampak posebno še radi izvoznih in drugih enakih dovoljenj.

Belgrad, 22. septembra. »Politika« piše: V parlamentarnih krogih se je danes trdilo, da se bodo danes nanovo začeli razgovori za rešitev krize. Dr. Pavlovič da se bo tekom današnjega dne posvetoval z načelniki parlamentarnih skupin. V radikalnih krogih se po Pašičevem prihodu čuti neka večja pomirljivost. Pravijo, da ni izključeno, da se omogoči vlada Davidoviča, ki bi se v gotovih smereh premenila.

Belgrad, 22. septembra. »Tribuna« piše: V razvoju krize se ni napravil noben korak naprej. Informacije, ki so jih prinesli delegati kroni, vladi in parlamentu, se morajo naprej vsestransko oceniti in prerešati, preden bi se moglo odločiti o rešitvi krize. O zunanjih in notranjih nalogah naše države se v sorazmerno kratkem času do sklicanja konstituantne mora priti do programatične odločitve preden se poišče vlada, ki bi te sklepe izvršila. V ta naravni razvoj razmer ne lepo odmeva mučna akcija demokratov, ki s policijskim in zakulisnimi mahinacijami potvarjajo javno mnenje in tudi pritiskajo na merodajnem mestu v svojo korist. V to svrhu vporabljajo meščanstvo, omladino, državni presbiri, časopisje, brzojav in telefon, ali s tem dosežejo samo eno, da se vedno bolj odkriva obupna slabost njih položaja in se vedno bolj širi jeza, kateri je lahkomišelnost zgrajen med strankami, od katerih je položaj imperativno zahteva sodelovanja, ako hočemo državi omogočiti življenje in obstanek. Kriza se s takimi lahkomišelnostmi ne blaži, ampak samo zavlačuje. Odločilen korak za rešitev krize bo najbrže storjen v sredo.

KONGRES JUGOSLOVANSKIH ŽENA.

Belgrad, 22. septembra. Včeraj se je tu začel kongres jugoslovanskih žen, ki bo trajal tri dni. Zastopane so v lepem številu tudi Slovenke. Tudi med jugoslovanskim žensstvom je globoko ukoreninjena misel za koncentracijo in složno sodelovanje vseh političnih strank.

REGENT ALEKSANDER NA HRVATSKEM IN V SLOVENIJI.

LDU. Beograd, 22. septembra. »Politika« poroča: Prestolonaslednik Aleksander bo odpotoval v Zagreb 5. oktobra. V Zemunu ga bo pričakoval hrvatski ban dr. Paleček. V Zagreb bo prišel istega dne ob 3. uri popoldne. Zvečer bo v banskem dvorcu, kjer bo prestolonaslednik Aleksander stanoval, svečan banket. V ponedeljek 6. oktobra bo prestolonaslednik v dvorcu sprejemal deputacije velikih županij in svobodnih mest: Zagreba, Karlovca, Osjeka, Varaždina, Reke in Zemuna. Zvečer bo v gledališču slavnostna predstava. Dne 7. oktobra bo velika vojaška parada, ki se je bodo udeležili srbski in hrvatski polki. Potem bo prestolonaslednik Aleksander sprejel v vojašnici 35. pešpolka častniški zbor. Zvečer bo velika narodna veselica.

Prestolonaslednik bo obiskal tudi Krapino in Karlovac ter bo tudi prisostvoval narodni svečanosti v Maksimiru, velikim sokolskim vajam in dirki zagrebskega jahalnega kluba. Obiskal bo vseučilišče, akademijo znanosti, knjižnico in vse prosvetne in dobrodelne ustanove v Zagrebu. Katoliške in pravoslavne duhovnike, ki jih bo vodil zagrebski nadškof dr. Bauer, bo sprejel v posebni svečani avdijenci. — Regent prestolonaslednik Aleksander bo obiskal Ljubljano dne 13. oktobra. Program prestolonaslednikovega bivanja v Sloveniji še ni ugotovljen. Regenta bosta spremljala na potovanju vojvoda Mišič in vojni minister general Hadžič.

VPRAŠANJE REKE.

LDU Lugano, 21. septembra. (ČTU.) V merodajnih listih severne Italije se opaža preokret, ki ga je povzročil v različnih mestih razširjeni oklic, v katerem pozivlja D'Annunzio k uporabi proti vladi. Ta oklic je že imel učinek, da je mnogo aktivnih častnikov izjavilo v »Popolo d'Italia«, da so pripravljene slediti pesnikovemu klicu; med temi se nahaja tudi mornarski častnik Rizzo, ki je v vojni vsled svojih junaštev postal popularen in je sedaj prišel na Reko. Pred svojim odhodom iz Italije je pozval vojake z apalom, v katerem slavi D'Annunzijevo dejanje. — Že začenjajo umevati velikansko nevarnost, ki preti Italiji vsled kršenja discipline v oboroženi sili.

LDU Lugano, 21. septembra. (ČTU.) V Milanu krožijo resna namigavanja, da je D'Annunzio pripravljen zapustiti Reko na podlagi novega jadranskega kompromisa. Brigada »Regina«, ki brani mejo proti Hrvatom zunaj mesta, je sporočila D'Annunziju, da je pripravljena vrniti se v mesto, da se ne bo smatralo, da ne pripada k reški vojski. V Dalmaciji so jugoslovanski dobrovoljci nameravali v noči od 18. na 19. september izkrcati se. Ta poizkus pa je bil preprečen.

DUNAJ V STISKAH.

LDU. Dunaj, 21. sept. (ČTU.) »Berliner Zeitung« poroča z Dunaja: Vse prebivalstvo dunajskega mesta živi pod vtisom premogovne krize. Cestna železnica stoji, ob 8. uri zvečer se zapirajo gostilne, restavrantni, kinematografi in druga podjetja. Vsled tega se širi brezposelnost, ki lahko pospeši nov prevrat. Edini izhod iz teh neprilike se pričakuje s strani entente. Danes so po dvajseturnem dežju ceste bolj podobne velikim mlakam, kakor pa normalnim prometnim cestam. Nemogoče je dobiti kakršnokoli vozilo. Pešci zlasti v jutranjih urah preplavljajo ceste. Vidi se samo nezadovoljne obraze in ljudi slabe volje, ki imajo pomanjkljivo obleko in slabo obuvalo.

Vestnik S. K. S. Z.

* **Žiri.** Dne 12. vinotoka priredi dramatični odsek kat. slov. izobraževalnega društva Ziri - Dobračeva predstava v lastnem Domu. Na sporedu je Finžgarjeva »Veriga« ter več krasnih pesmi raznih skladateljev.

Cerkveni vestnik.

c **Za preosnovno srbske pravoslavne cerkve.** Dr. Vojislav Janjić je priobčil v »Ephi« par člankov o pravoslavnih cerkvenih reformah. V drugem članku piše med drugim: Dejstvo je, da obstojata v srbski pravoslavni cerkvi dve struji: ena napredna, druga konservativna. Napredna struja želi, da se mimo drugih reform izvedejo v srbski pravoslavni cerkvi naslednje reforme: 1. Obnovi naj se peški patriarhat in pod njim združijo vse srbske pravoslavne cerkve v Kraljestvu SHS. 2. V bogoslužju naj se uvede srbski jezik. 3. Skliče naj se zbor srbske pravoslavne cerkve, ki naj ustvari novo organizacijo in zakonodajstvo srb. pravosl. cerkve. 4. Vsa samostanska premoženja naj se združijo v obliki centralnega zaklada, iz katerega naj se vzdržuje celokupna cerkev in vse njene dobrodelne ustanove. 5. Dvigne naj se izobrazba duhovščine in polagoma za-

hteva fakultetska izobrazba. 6. Prenovi naj se versko in moralno življenje episkopata, duhovščine in naroda v pravem krščanskem duhu. 7. Odpravijo naj se iz cerkve vse nepotrebne formalnosti in bizantinizem. 8. Dela naj se na zblizanje in sporazum z brati katoliške vere, posebno s tistimi naprednimi živili katoliške cerkve, ki delajo po načelih, ki jih je v svojem vatikanskem govoru izrekel škof Strossmayer.

c »V imenu svobode!« Kulturni boj na Češkem se seli tudi na deželo. 6. sept. je poselila vladna komisija konvikt v Przlbramu in ondodni samostan. Konvikt hočejo vzeti v celoti, samotan pa deloma. Ko je v Pragi komisija pregledala jezuitsko rezidenco in benediktinski samostan, je kmalu nato izdala povelje — »izprazniti v desetih dneh«. Tudi humanitarni zavod gluhonemih v Smichowu je zaplenjen, češ, da ga potrebujejo za pisarne statističnega urada. Kam naj gredo pregnanci? Vlada jim odkazuje gradove po deželi. Toda gorje nesrečnežem, če bi si drznili reflektirati na take nove naselbine! Položaj katolikmanov v češki republiki je žalosten. Za vse njih proteste in ugovore se vlada ne briga. Nedavno je prišla v Prago deputacija 500 moravskih, slezijskih in slovaških katolikmanov, da bi se osebno zavarovali proti nasilju vlade, a glavna nasilnika ministra Haberman in Svehla deputacije niti sprejeti nista marala. Še le ministrski predsednik Tusar jih je odpravil s pomerljivimi besedami. Tako ravnanje naj bo republikansko, bratsko, svobodomiselnost?

Prosveta.

NARODNO GLEDALIŠČE.

pr Adamov »Postiljon«, ki se je v naglici dal koncem lanske sezone, za dandanes ni preveč hvaležno delo, dasiravno ne bi mogel trditi, da opera nima dovolj dobrih mest. Ali pri starejših delih je že tako, da je vsaka uprizoritev, ki ne nudi dovršenega predavanja v igralskem in pevskem oziru, šibka. Pri novem nastalem delu je mnogokaj zanimivega, kar s časom mnogo svoje zanimivosti izgubi, in tedaj more še samo virtuosno prednašanje držati pozornost poslušalca pokonci, ki bi sicer oživela le tu in tam. Predpogoj za vsako tako proizvajanje pa je gotovo v prvi vrsti pravilno govorjenje, za katero je treba posebne pozornosti, če gre za prozo. Tukaj beseda namreč nima nobenega migljaja in se pevec, ki ne zna našega jezika, mora zato tembolj potruditi, da jo pravilno naglasi in razločno izgovori. Tega predpogoj je žalibog manjkalo, posebno pri petju in izreki slovenščine slovečem g. Drvati, ki je trdovratno vstrajal pri svoji stari navadi, vsako besedo izpregovoriti tako, kakor mu ravno pride, brez ozira na to ali je prav ali ne. In hudo je slišati, kako mu beseda pride na usta ravno napačno, kako poskuša zaporedoma različne poudarke in kako izpusti pravilen. Če bi g. Drvota gostoval, bi bila stvar drugačna. Ali že drugo leto je pri nas in mislim, da ni treba posebnega talenta za to, da človek razume, kaj se zanj napram slovenskemu občinstvu spodobi. Mislim torej, da bo tudi g. Drvota uvidel, da Slovenija ne bo s tem zadovoljna, da se naš jezik v gledališču tako pači, da takega zavoda ne bo pustila smešiti z napakami, ki nastanejo iz brezbrčnosti in malomarnosti, zlasti še ne v prepričanju, da se s tem omalovažuje

oni del narodne kulture, ki je našemu ljudstvu najpoprej ljub. Ne moremo biti torej zadovoljni z nobenim petjem, ki nam jezik kvari. Če bi se nam že hotelo pogreškov v izgovorjavi, potem se popolnoma zadovoljujemo s tem, kar nam v tem oziru tu in tam nudi gdč. Richterjeva ali kdo drugi, ni treba, da bi imeli še koga, ki bi takorekoč do besedice krivo izgovarjal. V tem oziru je torej uprizoritev imela veliko nesrečo. Razen gdč. Richterjeve, ki se je pri govorjenju takrat poslužila češkega akcenta nekoliko v večji meri kakor po navadi, je tudi g. Trubuhovič mestoma pri izgovorjavi rabil hrvaški naglas. S petjem Postiljona bi bili še zadovoljni; iz zgoraj omenjenih vzrokov nas pa ne more zanimati dosti. Kakor sem o g. Trubuhoviču že zadnjič ob priliki njegovega nastopa v »Madami Butterfly« povedal, tako je tudi pri tej uprizoritvi bilo videti, da ni najti pri njem tolikanj pevskih vrlin, a da nudi v tej operi v igralskem oziru dovolj. Najbolj zadovoljen mora torej poleg njega biti človek z gdč. Richterjevo in g. Rumpelnom, ki bo, ko se bolj poglobi vase, še dober basist. Ni glas tisto, kar mu je še v napotje, ampak stvar njegovega doživlja je, ki mu brani naprej. Glasovni material bi namreč zadostoval za spoštovanja vrednega basista v dobri meri. Upajmo, da se to zna vsekakor še zgoditi. Delo, ki ga je za to imel orkester, ni bilo baš težko. Zato je pa tudi napravil svojo stvar tako, da se nad tem ne moremo spodtikati. Delo je bilo dirigirano pravilno, kar moram posebej omeniti, ker se to žalibog ne zgodi vselej — posebno ne, kadar dirigira glavni dirigent gledališča. — Marij Kogoj.

pr »Pikova dama«. Sličnosti, ki jih ima Čajkovskega »Pikova dama« z njegovim »Onjeginom« v dramizaciji, ne morem prezreti. Tu in tam je dejanje postavljeno v sedem prizorov, od katerih sicer v nastavljeni operi niso vsi dramatično nujni kakor na primer slika v plesni dvorani, v kateri izvedemo le, da Liza da Hermanu ključ od svoje sobe. Nekateri od teh prizorov so si tako podobni, da se zdijo sličnice. Tako imamo v obeh operah sceno v spalnici, in žarko sceno v obeh, ki pa je v »Pikovi dami« bolj dekorativnega kot dramatičnega značaja. V obeh operah je imel skladatelj veliko nagajenje, vplesti vanje pogosto popevke, le da je v nastovni operi ta misel bolj izrabljena kakor v »Onjeginu«. Muzikalno je v njej precej ljubimkanja s klasično glasbo, osobito z Mozartom. V ostalem pa je glasba tega dela elementarna in lepa, na mnogih delih dramatično silna. Recitativi se odlikujejo po markantno izpeljanih motivih, ki jih ima orkester igrati med recitiranjem. Iz gori omenjenih vzrokov glasba te opere skoraj gotovo zaostaja za Onjeginom, a glasba dobro karakterizira dejanje. Zbora se tekst posluša sila pogosto, včasih ga sicer za laze spravi na oder, a zato postane pozneje boljše. Orkester je letos v toliko izpopolnjen, da se glasba lahko postavi v tisto luč, ki jo osvetli kakor je nameraval skladatelj. To je postalo mogoče prav posebno zaradi dobre intonacije in natančnega igranja pihal, od katerih se tu pa tam slišijo dokaj sijano igrana mesta. Glede proizvajanja orkestralnega parta bi zaenkrat ne imel omeniti drugega, kakor da se je vzela dinamika premočno. Zlasti mf, ki bi sploh moral biti tišji z ozirom na to, da je v operi sila mnogo močnih mest, pa še kar.

Naslovno vlogo je gdč. Medvedova igrala in pela čisto dobro. Istotako uspešno je tudi ženin Elize podal svojo vlogo, pri drugi uprizoritvi še bolje kakor pri prvi. Da je gdč. Richter ne-

vesto Elizo dobro pela pa tudi igrala, bi bilo skoraj odveč omenjati. V tem, da dobro poje je ona precej zanesljiva. Kar mene pri njej včasih moti, je le, da katerikrat silno forsira visoke tone v takih mestih, ker bi bilo bolje, da pride na povdarek z naraščanjem g'asu, če že ta povdarek mora biti. To sem bil opazil že prej, posebno pri »Bohemie«. Razume se, da je zelo mnogo mest, kjer ni boljšega, kakor ton tako povdariti, a pred očmi imam le ono vrsto mest, kjer je bolje, da se zapojejo brez jakega, rezkega, nepripravljenega povdarka. — Gostovanje tenorista Wurfšerja je pokazalo prav lep uspeh, njegovo petje je lepo, občuteno, njegovo igranje razumno in pomenljivo. Pozna se mu, da je rutiniran igralec in pevec, ki se je poleg drugega v prizoru v vojašnici z najboljšim uspehom poizkusil v slovenščini. Od ostalih je gdč. Ožegović svojo stvar odpela z več nego zadovoljivim uspehom; k petju gdč. Gajeve pa nimam omeniti drugega kakor je tisto, kar ji je ob tej priliki povedal korespondent »Slov. Naroda«. G. Kovač je pel lahko in živahno kot navadno, grof Tomsky pa je pokazal, da ima dovolj zmožnosti postati s časom dober pevec kar je najbolj pokazal v pesmi »Deklice bi priletela«. Upajmo, da mu ne zmanjka pridnosti in poguma. O sceneriji se mnogo ne da reči: bila je vzor solidnosti. Plesi so se posluževali dokaj prirostih gibov, vendar so odgovarjali glasbi, ki se je zraven igrala in tako smo z lahkotno zadovoljnostjo zapustili gledališče, v sladki nadi, da se bodo uprizoritve vedno še boljšale. — Marij Kogoj. — (Op. ur. Zgornje poročilo o »Pikovi dami« se je vsled tehničnih ovir zamudilo.)

Desetletnica Orla na Ježici se je izvršila v nedeljo, 21. septembra 1919. Vkljub slabemu vremenu se je zbralo 135 Orlov v krojih in stotine gostov, da proslave skupno z Orli iz Ježice desetletno slavlje. Ob sprejemu sta pozdravila dospela goste domači g. župnik Košir in gerent g. Lovro Kos, ondodno pevsko društvo »Zora« je pod spretnim vodstvom pevovodje g. Drobeža zapelo orlovsko himno. Po litanijah so se udeleženci zbrali v Društvo domu k proslavi. G. župnik je otvoril slavnostno zborovanje ter poudarjal kulturni pomen orlovske organizacije, nato je Zvezni zastopnik br. Jože Pirc orisal razvoj Orla od početka do danes, omenjal težave in boje orlovske organizacije, bodril člane. Vrlo društvo »Zora« je tudi pri tej proslavi zapelo par pesmi, ki so pričale, da ima društvo dobro vodstvo. Orlovska godba iz D. M. v Polju je neumorno sodelovala celo popoldne, veseli smo njenega napredka. V prostem razgovoru z damami smo potem preživeli popoldne, vzlic nalivu veselja in zadovoljni. Da, bratje, tudi v življenju Orlov ni samo lepih dni, temveč precej deževnih in neprijetnih. A Orel se jih ne straši. »Orel zre mirno v sinje višave, sile in gromi ga ne plašča« Zdravi! Udeležnik.

Orel je tisti član orlovske organizacije, ki se dosledno in vztrajno ravna po njenih načelih in vzorih, torej dejansko ljubi Boga in ljudstvo ter zato živi pošteno in neomadeževano.

Ni zadosti, da si za Orla samo zapišane, marveč moraš v prvi vrsti stremiti za

Orlovimi vzorji; kdor je pa samo za Orla zapisan, ne izpolnjuje pa svojih orlovskih dolžnosti, je slabši ko tisti, ki sploh ni v naših vrstah.

Življenska naloga vsakega Orla je gojiti krščanske čednosti, druge v njih vzgajati, in biti v čednostnem življenju za zgled vsemu ljudstvu.

Sovražnikov se ne bojte, njih števila ne glejte!

Orlov boj zoper nasprotnike mora biti odločen in dosleden, ker je Orel prava bojna organizacija katoliškega ljudstva.

V boju zoper nasprotnike se mora Orel posebno tega varovati, da nasprotnika osebno ne sovraži, mu ne odreče nobenega dela krščanskega usmiljenja, kadar je v potrebi, ne izziva, ne žali in ne išče preprirov.

Gospodarske novice.

g Sejem za žrebeta. Vsled odredbe konjerejskega odseka kmeitijske družbe se vrši v Ljubljani v torek dne 30. septembra sejem za žrebeta. Sejem se vrši na konjskem semnišču poleg klavnice.

g Promet z Anglijo. V trgovinski in obrtniški zbornici je interesentom na vpogled naslov neke angleške tvrdke, ki se peča z uvozom in izvozom vseh vrst blaga.

g Poročilo privilegirane trgovinske agencije kraljestva SHS v Londonu o naši trgovini z Anglijo, ter o uredbi trgovskih kreditov je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

g Ponujamo še ta mesec približno 20 tovornih avtomobilov »Fiat« za 4 tone teže. Podrobnosti se izvejo pri Nemško-avstrijskem uradu za trgovinski promet, podružnica v Ljubljani, Resljeva cesta 1.

Aprovizacija.

a Prodajalci sladkorja (Ljubljanski) se vabijo, da se zglase takoj v sladkorni centrali pri g. ravnatelju Lileku radi nakazila sladkorja. Sladkor se prodaja na odrezek št. 4 sladkorne izkaznice.

a Cena sladkorja. Do preklica se določijo za nadrobno prodajo sledeče cene sladkorju: za kristalni sladkor in sladkor v grudah po 12 K, za I. sladkor v kockah po 12 K 30 vin. kilogram. Pričakovati pa je — da se bodo cene sladkorju za november vsled ugodne letine surovin na Češko-slovaškem znižale. Stvar merodajnih oblasti pa je, da se čimprej sklenejo s Češko-slovaško ugodne pogodbe za dobavo sladkorja. Opozarja se še — da je uvoz sladkorja prost z omejitvijo, da določa cene sladkorju in pa nadzira razdelitev vsega uvoženega sladkorja še vedno urad za prehrano. Nekontrahirana trgovina s sladkorjem, osobito po višjih cenah, pa se bode najstrožje kaznovala.

Begunka Marija Pavlin, roj. l. 1872. v Ravnicah pri Gorici, se naproša, naj pošlje svoj naslov na naše uredništvo. Njen sin g. Alojzij Pavlin, kaplan v Črnicah, že dolgo nima o njej nobenega glasu. Če kdo drugi ve za njo, naj nam to takoj javi! Hvala že vnaprej!

Iščem sobarico in starejšo gospo k nastopu takoj. Plača 80 in 100 K. Ponudbe na naslov Vilma Štepec, Osijek L. Kapucinska ulica, Slavonija.

MATTONI-JEVA
GISSHÜBLSKA
PRIROČNA KISLA VODA

Išče se zdravo dekletce za hišno pomočnico poleg kuharice. Nastop takoj ali prvega oktobra. Plača po dogovoru. Ponudbe na obitelj Dr. Sondić, Liječnik, Grubišnopolje, Hrvatsko.

Spašne in ledilne sobe, kuhinjske orave, postelje, spodnje in vrhne modroce, umivalnike, vsakovrstne omare, mize in stole iz trdega in mehkega lesa, priporočata Brata Sever, zaloga pohištva in tapetniška delavnica, Ljubljana, Kolizej. — Vabimo na ogled!

Zahvala.

Izrekamo iskreno zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izkazano sočustvo o priliki smrti našega nad vse ljubljenega sina in svaka, strica, gospoda

Alojzija Sojer

občinski tajnik

Enako se pa zahvaljujemo tudi vsem darovalcem cvetja in vencev in za tako častno spremstvo k večnemu počitku. Zlasti bodi izrečena najtoplejša zahvala gg. duhovnikom, občinskemu odboru z gospod. županom na čelu. Gasilnemu društvu, šolskemu svetu ter mladini in pevskemu zboru za ganljivo petje.

V Blokah, 19. sept. 1919.

Žalujoča soproga.

Prispevajite za sklad S. L. S.

Učenec KONTORISTINJA

se sprejme v modni trgovini I. Kete, Ljubljana.

v engros manufakturno trgovino se sprejme. Ponudbe na upravištvu »Slovenca« pod »Starejša moč 5609.«

Brez poseb obvestil.

Razžaloščeni javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš preljubi sin in brat

Mirče Jakil

po mukopolni dolgi bolezni dne 18. septembra 1919 v 23. letu svoje starosti v Davosu v daljni Švici, mirno v Gospodu večno zaspal.

Karlovac, 19. septembra 1919.

Žalujoča rodbina: And. Jakil.

Tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moj ljubljeni soprog in oče, gospod

Avgust Belle

poštar, župan, itd.,

po dolgi mučni bolezni dne 20. t. m. ob 23. uri previden z zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspal. Pogreb se vrši v torek 23. septembra ob 10. dop. iz hiše žalosti na Uncu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi na Uncu.

Unec pri Rakeku, dne 23. sept. 1919.

Mar'ja Belle-Jagodlo, soproga.
Mirko, Dani, Francelj, Marjanca, otroci.

Priporočajo se cenjenim čitateljem sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 6 kron.)

Brionice
Zajec Fran, Dunajska cesta 14.

Dobava in pokladi
parketon
Bokal Anton, Ambrožev trg 9.
Puh Josip, Gradaška ulica 22.

Damska krojačica
Bainer Marijana, Gosposvetska cesta 13/II, 104.

Elektrotehnika
»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbajš A., Linhartova ulica 4.
Zavod za tehn. in elektrotehn., Dunajska cesta 22.
Zavod za tehn. in elektrotehn., Lastne tovarne, Glince 16.

Gasfilne
Ložar Jernej, Sv. Petra nasip 19.
Olup Josip, Pod Trančo.

Gramofoni in godbeni avtomati
Rasberger A., Sodna ulica 5.

Jaona skladišča
»Balkan«, I. Ljublj. javno skladišče, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.)

Kavarne
»Prešeren«, Sv. Petra nasip 1.
»Zvezda«, Ivančič Josip, Kongresni trg.

Klenarji
Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Karlovska cesta 4.

Knjigarne
Jugoslovanska knjigarna, Predškofljo.

Knjigoveznice
Knjigovoznica K. T. D., Kopitarjeva ulica 6.
Pajk Fr., Cankarjevo nabrežje 25.

Konfekcijske trgovine
Olup Josip, Pod Trančo.
Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.

Krojači
Gestrin Ferdin., Poljanski nasip 8

Lesna trgovina
Šuštar Fran, Dolenjska cesta 12.

Lekarne
»Pri Mariji Pomagaj«, Resljeva cesta št. 1.

Manufakturne trgovine
Pečenko Filip, Dunajska cesta 6.
Petkosig Jos., Stari trg 4.
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

Mizarji
Bizjak Peter, Spod. Šiška 136.
Trink Alojzij, Linhartova ulica 8.

Modni saloni
Götzl Marija, Židovska ul. 8. in 7.

Modne trgovine
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

Optiki
Jurman Karol, Šelenburgova ulica.

Parfumerije in kozmetika
»Uranus«, Mestni trg 11.

Podobarji
Pengov Ivan, Kolodvorska ulica št. 20.

Popravila gramofonov in godbenih avtomatov
Rasberger A., Sodna ulica 5.

Potrebščine za stolle, krojače in čevljar
Petelinc Josip, Sv. Petra nasip 7.

Prodajalne bare
Brata Eberl, Miklošičeva cesta.

Restoracije
»Perles«, Prešernova ulica.

Staubena podjetja
Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, Gosposvetska cesta 10.

Švedicijska podjetja
»Balkan«, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Šelenburgova ulica št. 4. (Tel. 117.)

Trgovine z uringi, zlatino, srebrnino in jvelet
Černe Lud., Wolfova ulica 3.
Gornik Peter, Stari trg 20.

Trgovine cecilic
Bajec Anton, Pod Trančo.

Trgovine s klobuki
Čadež Gvido, Mestni trg 14.
Soklič J., Pod Trančo 2.

Trgovine s šivaln. stroji
Petelinc Josip, Sv. Petra nasip 7.

Trgovine s papirjem
Prodajalna K. T. D., Kopitarjeva ulica 2.
»Uranus«, Mestni trg 11.

Trgov. z mešan. blagom
Šerbec Friderik, Stari trg 4.

Trgovine z dežniki in solničniki
Mikuš L., Mestni trg 15.

Trgovine z železnino in poljedelskimi stroji
Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta št. 10. (Mar. Ter. cesta.)

Urvarne
Adamič Ivan N., Sv. Petra cesta št. 33.

Zaloge pohištva
Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.

Zajutrkovalnice
Grošel T., Poljanska cesta 7.

Proda se ameriški pisalni stroj
M. Arh, Jurčičev trg št. 3. II. vrata 3.

V najem se odda posestvo
11 oral veliko, obstoječe iz mliv, travnikov in gozda, niše in gosp. poslop. a. živine ter orodja. Leži ob državni cesti. 11 km od železniške postaje oddaljeno. Pismene ponudbe na upravnitvo tega lista pod šifro: »POSESTVO L. 24.«

Kompanjona
z 10 do 20.000 kron išče za plodonosno podjetje čevljarški mojster. Kdor želi bre. dela dobro zaslužiti, se naj oglasi osebno ali pismeno s priloženo znamko za odgovor na naslov: Fr. Savjovic, čevlj. mojster, ho. el Malč, Ljubljana

Uradnik samec išče s 1. oktobrom evant. s 1. novembrom pridno

hišno oskrbnico
36 do 46 let staro, ki ima svoje lastno stanovanje po možnosti v sredini mesta. Plača dobro. Ponudbe pod šifro »Oskrbnica« na upravnitvo »Slovenca«.

Važno za gg. trgovce!
Dobil sem velikansko množino lepih razglednic z napisom »Srčno voščilo za god«, dalje fino lepilo (gumi) »Kleolit«. Poskusna naročba za K 100— se vpošlje takoj po poštne povzetju. Manj kot za navedeni znesek se ne pošilja. Frider. Štoger, trgovina, Krško.

RAZPIS.
Ves inventar Jugoslovanske mlarne v Spodnji Šiški (za poslojem ljudske šole) je na prodaj, bodisi v celoti, bodisi v posameznih delih (stroji itd.). Reflektantje si morejo ogledati mlarno vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. Ponudbe z navedbo cene je vložiti najkasneje do 15. oktobra 1919 pri Gospodarski komisiji za stvarno demobilizacijo v Ljubljani, Sodna ulica št. 1. Ljubljana, dne 18. septembra 1919. 5561

40 lesnih delavcev
se rabi takoj za sečno smrekovega lesa. Stanovanje v gozdni baraki. Živež se dostavi iz rudniškega konsuma po cenah, kakor drugim rudniškim delavcem. Reflektanti naj se zglasijo pri ravnateljstvu Trboveljske premogokopne družbe v Zagorju ob Savi. 5562

Gospodarska zveza
ima v svoji vinski kleti v Sp. Šiški pristna, dobro vležana

VINA

In sicer:
10 1/2% staro ogrsko belo vino, letnik 1917, brez kisline,
9% štajersko belo vino, letnik 1917, s prijetno kislino, nadalje zdrava štajerska, hrvaška in dolenska vina, dobrega okusa po najnižjih cenah. — Obenem naznanja, da je Banaško in Veršačko vino docela izkleteno, pričakuje pa v najkrajšem času velike dobave 11—12% Mlgd močnega vina, istega izvora, nakar svoje cenj. odjemalce vlijudno opozarja.

GOSPODIČNO
k troje otrokom v starosti 5., 9., in 11. let za poučevanje nemškega in francoskega jezika, mlado energično moč. Cenjene ponudbe na nasl.: Iv. Reitter, železarna, POŽEGA. 7420

Oddali je lena garnitura za jedilno sobo: miza, kredenca, 6 stolov, velika dvojevertna bela lakirana omara in en zelo dobro ohranjen glasovir (Mignon). Poizve se pri gospej Artman, Sv. Jur ob juž. želi.

Železne cevi
stare ali nove, od 25 do 35 cm premera za 2 atmosferi pritiska in poljubni dolžini posameznih cevi kupi 140 m celotne dolžine, tudi manj, Josip Petrič v Rečici ob Paki in prosi ponudbe.

KROMPIR,
pseno, rž, oves, uzo, itd., prodaja na debelo po ugodnih cenah Franc Magdič Kranj, trgovina z deželnimi pridelki. 5439

TRGOVINO
z mešanim blagom, v prometnem mestu na Kranjskem, oddam istemu, kdor mi preskrbi pred zimo udobno stanovanje s 3 sobami, kuhinjo in pritlikin, v Ljubljani. Ponudbe na upravo lista pod »Trgovina 5552«.

Kupi se vsaka množina bukovic in hraslovih dro, bukovic, oglja in tesan les.
Množina in cene je v ponudbah označiti. Malenšek M., Maribor.

SADJA
Ponudbe za vagono oddajo franko vagon poljubni kolodvor z navedbo vrste prosil Fr. Sirc, Kranj. Prosim tudi za ponudbe suhih gob in vseh drugih deželnih pridelkov.

strešno opeko
(zarezo in okroglo), plošče za tlak, cevi in razne druge cementne izdelke. Ant. Tršan Kranj.

„Merkator“
Kupčijska poslovalnica sprejema od trgovcev in obrtnikov blago vsake vrste v komisijsko prodajo. Pisarna: Ljubljana, Jurčičev trg 3

Lepo črno letošnje **brinje**
oddaja v vsaki množini in po nizki ceni tvrdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

Lepo sveže **LIMONE**
popolnoma zdravo blago v zabojih po 300 in 360 kosov ima v zalogi tvrdka A. ŠARABON, Ljubljana.

Vreče
vsake vrste in v vsaki množini kupuje vedno ter plačuje najbolje trg. firma J. Kušan, Kranj, Gorenjsko.

Pravo žolto domače milo za pranje
1 kg K 16—, 1 zabojček okoli 3 1/2 kg franko K 56— pošilja po povzetju zavod za eksport.

Milo za britje
K 3—, 1 kg K 30—
Toaletno milo po dnevni ceni.

Krema za britje
porcel. lonček K 6— 1 tuc. K 55—

M. JUNKER, ZAGREB,
št. 39, »Etrijnska ul. ca 3. III.
naročilom se prosil poslati tudi polovico zneska.

JABOLKA!
in vseh drugih vrst sadje se v današnjih neugodnih prometnih razmerah najbolje prevažajo v lesenih sodcih, ki jih dobavlja samo na cele vagonne velikosti po 100 kg vsebine Banka i mjenjačnica Brdarić i drug, Brod na Savi, Slavonija.

V Jugoslaviji že v zalogi:
29 PS motor za vrtilni tok
190 voltov in tudi za 220 voltov
725 amper, 50 period, 960 obratov z zavorno sidro in pripravo za dvignjenje ščetke, bakrenim ovojem, koluto za jermen, natezalno vitro, napolnjevalcem za olje za polno moč, trotečajnim pretikačem na vzvod. Ta stroj je zelo poceni napredaj s kraja v Jugoslaviji le radi nabave močnejšega stroja. V obratu je bil motor šele kratko dobo. — Popolna tovarniška garancija. Dobavljamo točno in v najkrajšem roku: motorje za vrtilni in enakomerni tok, dinamo, popoln električni instalacijski materijal. Ponudbe in pojasnila brezplačno. **Elektro-Motoren-Gesellschaft m.b.H.** Gradec, Sackstrasse 22, I. nadstr. Naslov za brzojavke: „Elektrosmutny Graz“.

Dežni plašči
sveže blago, iz najfin. švicarske gume, dokler traja zaloge. Razpošilja se po povzetju. - Pn. trgovci popust. Prva Kranjska razpošiljalna: **SCHWAB & BIZIAK, Ljubljana, Dvorni trg št. 3.**

Sam. Pollak, Zagreb, Jelačićev trg 6
Najcenejši nakup **manufakturnega blaga**
na debelo kakor: cefiri, šifoni, barhenti, velour, fanele, modra tiskovina, kord-baržuni, hlačevina etc.
Sam. Pollak, Zagreb, Jelačićev trg 6.